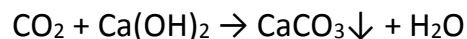

CÁC DẠNG TOÁN VỀ ĐỒ THỊ

Dạng 1: CO_2 PHẢN ỨNG VỚI DUNG DỊCH $\text{M}(\text{OH})_2$

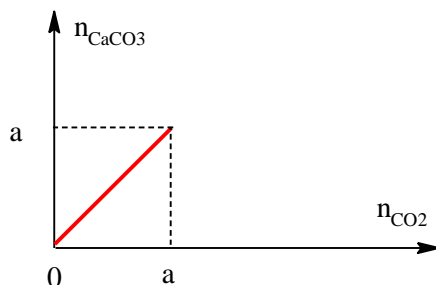
I. Thiết lập hình dáng của đồ thị.

+ Khi sục CO_2 vào dung dịch chứa a mol $\text{Ca}(\text{OH})_2$ thì đầu tiên xảy ra pư

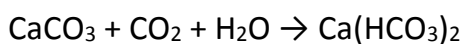

Suy ra:

- ✗ Lượng kết tủa tăng dần
  - ✗ Số mol kết tủa luôn bằng số mol CO_2 .
  - ✗ Số mol kết tủa max = a (mol)
- ⇒ đồ thị của pư trên là:

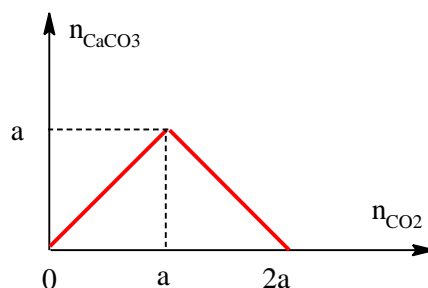

+ Khi lượng CO_2 bắt đầu dư thì lượng kết tủa tan ra theo pư:

Suy ra:

- ✗ Lượng kết tủa giảm dần đến **0** (mol)
- ✗ Đồ thị đi xuống một cách đối xứng

II. Phương pháp giải:

✎ **Dáng của đồ thị:** Hình chữ V ngược đối xứng

✎ **Tọa độ các điểm quan trọng**

+ Điểm xuất phát: **(0,0)**

+ Điểm cực đại (kết tủa cực đại): **(a, a)** [a là số mol của $\text{Ca}(\text{OH})_2$] $\Rightarrow$ kết tủa cực đại là a mol.

+ Điểm cực tiểu: **(0, 2a)**

✎ **Tỉ lệ trong đồ thị: 1:1.**

III. Bài tập ví dụ

1. Mức độ nhận biết

VD1: Sục từ từ đến dư CO_2 vào dung dịch $\text{Ca}(\text{OH})_2$. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị như hình bên.

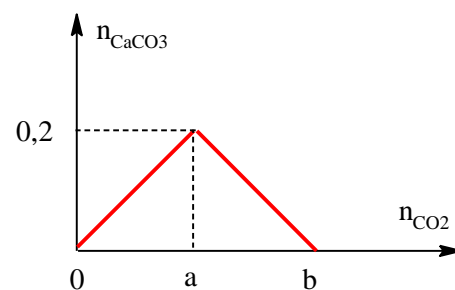
Giá trị của **a** và **b** là

A. 0,2 và 0,4.

B. 0,2 và 0,5.

C. 0,2 và 0,3.

D. 0,3 và 0,4.

Giải

+ Từ tỉ lệ của đồ thị bài toán $\Rightarrow a = 0,2$ mol.

+ Tương tự ta cũng có $b = 2a = 0,4$ mol

+ Vậy chọn đáp án **A**

VD2: Hấp thụ hết **V** lít CO_2 ở đktc vào 4 lít dung dịch $\text{Ca}(\text{OH})_2$ 0,05 M thu được 15 gam kết tủa. Giá trị của **V** là

A. 4,48 lít hoặc 5,6 lít.

B. 3,36 lít.

C. 4,48 lít.

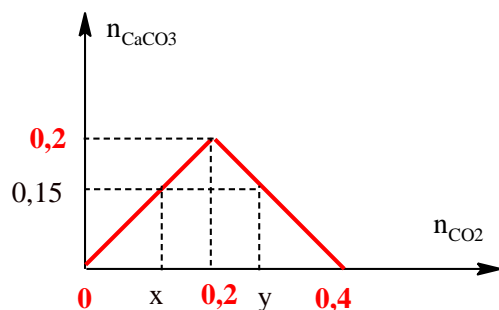
D. 3,36 lít hoặc 5,60 lít.

Giải

+ Theo giả thiết ta có: $\text{Ca}(\text{OH})_2 = 0,2$ mol $\Rightarrow \text{CaCO}_3$ max = 0,2 mol

✎ Điểm cực tiểu là: (0; 0,4)

+ Vì $\text{CaCO}_3 = 0,15$ mol nên ta có đồ thị:

+ Từ đồ thị $\Rightarrow x = 0,15 \text{ mol}$ và $0,4 - y = 0,15 \text{ mol} \Rightarrow y = 0,25 \text{ mol} \Rightarrow V = 3,36$ hoặc $5,6 \text{ lít}$.

2. Mức độ hiểu

VD3: Cho 20 lít hỗn hợp khí A gồm N_2 và CO_2 ở đktc vào 2 lít dung dịch Ca(OH)_2 0,2 M thì thu được 10 gam kết tủa. Phần trăm thể tích của CO_2 trong hỗn hợp A là

A. 11,2% hoặc 78,4%.

B. 11,2%.

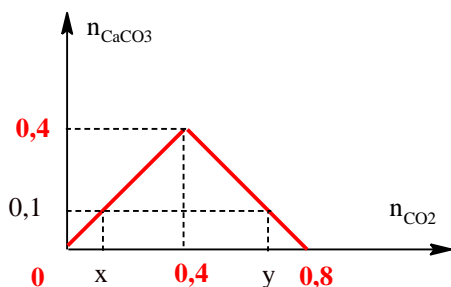
C. 22,4% hoặc 78,4%.

D. 11,2% hoặc 22,4%.

Giải

+ Theo giả thiết ta có: $\text{Ca(OH)}_2 = 0,4 \text{ mol} \Rightarrow \text{CaCO}_3 \text{ max} = 0,4 \text{ mol}$

+ Vì $\text{CaCO}_3 = 0,1 \text{ mol}$ nên ta có đồ thị:

+ Từ đồ thị $\Rightarrow x = 0,1$ và $0,8 - y = 0,1 \Rightarrow y = 0,7 \Rightarrow \%V_{\text{CO}_2}$ bằng 11,2% hoặc 78,4%

VD4: Hấp thụ hoàn toàn 26,88 lít CO_2 (đktc) vào 2,5 lít dung dịch Ba(OH)_2 a mol/l thu được 157,6 gam kết tủa. Giá trị của a là

A. 0,4 mol/l.

B. 0,3 mol/l.

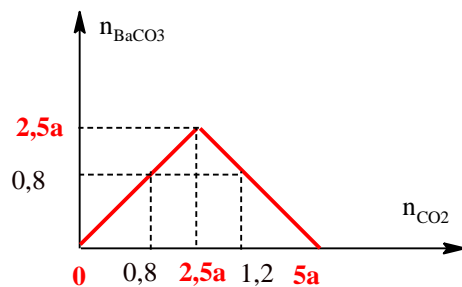
C. 0,5 mol/l.

D. 0,6 mol/l.

Giải

+ Ta có: $\text{CO}_2 = 1,2 \text{ mol}$; $\text{BaCO}_3 = 0,8 \text{ mol}$; $\text{Ba(OH)}_2 = 2,5a \text{ mol}$.

+ Đồ thị của bài toán:

+ Do đồ thị đối xứng nên ta có: $2,5a - 0,8 = 1,2 - 2,5a \Rightarrow a = 0,4$.

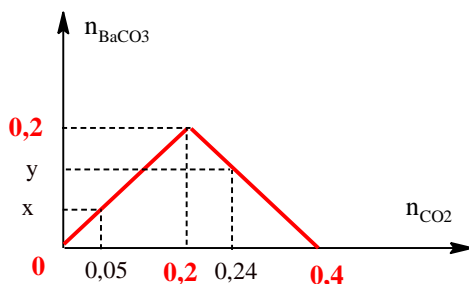
3. Mức độ vận dụng

VD5: Trong 1 bình kín chứa 0,2 mol $\text{Ba}(\text{OH})_2$. Sục vào bình lượng CO_2 có giá trị biến thiên trong khoảng từ 0,05 mol đến 0,24 mol thu được m gam kết tủa. Giá trị của m biến thiên trong khoảng nào sau đây?

- A.** 0 đến 39,4 gam.   **B.** 0 đến 9,85 gam.
C. 9,85 đến 39,4 gam.   **D.** 9,85 đến 31,52 gam.

Giải

+ Theo giả thiết ta có đồ thị:

+ Từ đồ thị $\Rightarrow x = 0,05$ mol và $y = 0,4 - 0,24 = 0,16$ mol

+ **Nhưng** kết tủa phải biến thiên trong khoảng: 9,85 gam đến cực đại là 39,4 gam.

VD6: Sục từ từ 0,6 mol CO_2 vào V lít dung dịch chứa $\text{Ba}(\text{OH})_2$ 0,5M thu được $2x$ mol kết tủa. Mặt khác khi sục 0,8 mol CO_2 cũng vào V lít dung dịch chứa $\text{Ba}(\text{OH})_2$ 0,5M thì thu được x mol kết tủa. Giá trị của V, x lần lượt là

- A.** $V = 1,0$ lít; $x = 0,2$ mol.   **B.** $V = 1,2$ lít; $x = 0,3$ mol.

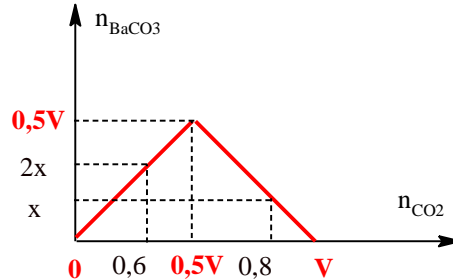
C. $V = 1,5$ lít; $x = 0,5$ mol.

D. $V = 1,0$ lít; $x = 0,4$ mol.

Giải

+ Dễ thấy số mol CO_2 tăng từ $0,6 \rightarrow 0,8$ thì lượng kết tủa giảm $\Rightarrow$ ứng với $0,8$ mol CO_2 sẽ có sự hòa tan kết tủa.

+ **TH1:** Ứng với $0,6$ mol có không có sự hòa tan kết tủa. Đồ thị như sau:

+ Từ đồ thị suy ra:

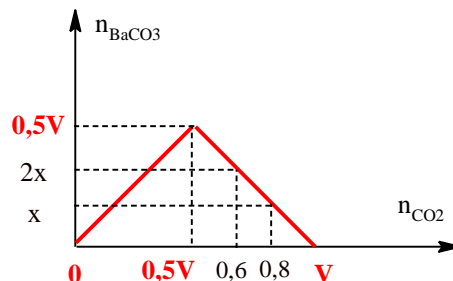
$$\begin{cases} 2x = 0,6 \Rightarrow x = 0,3 & (1) \end{cases}$$

$$\begin{cases} x = V - 0,8 & (2) \end{cases}$$

$$\begin{cases} 0,5V \geq 0,6 & (3) \end{cases}$$

+ Từ (1, 2, 3) $\Rightarrow$ không có nghiệm phù hợp.

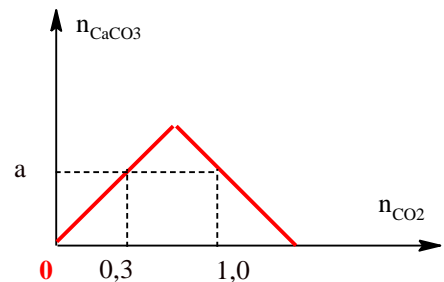
+ **TH2:** Ứng với $0,6$ mol có sự hòa tan kết tủa. Đồ thị như sau:

$$\begin{cases} V - 0,6 = 2x \\ V - 0,8 = x \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} V = 1,0 \\ x = 0,2 \end{cases}$$

VD7: Sục từ từ đến dư CO_2 vào một cốc đựng dung dịch $\text{Ca}(\text{OH})_2$. KQ thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị như hình bên. Khi lượng CO_2 đã sục vào dung dịch là $0,85$ mol thì lượng kết tủa đã xuất hiện là m gam. Giá trị của m là

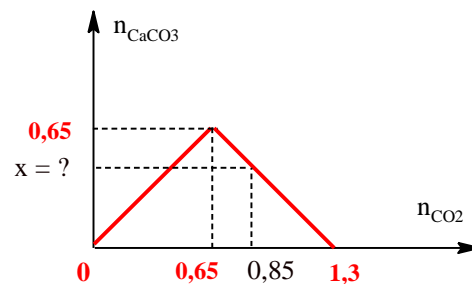
- A. 40 gam.   B. 55 gam.
C. 45 gam.   D. 35 gam.

(Hình 1)

Giải

- + Từ đồ thị(hình 1) $\Rightarrow a = 0,3$ mol.
- + Dễ thấy kết tủa cực đại $= 0,3 + (1 - 0,3) : 2 = 0,65$ mol.
- + Từ kết quả trên ta vẽ lại đồ thị(hình 2): Từ đồ thị này suy ra khi $\text{CO}_2 = 0,85$ mol $\Rightarrow x = 1,3 - 0,85 = 0,45$ mol $\Rightarrow m = 45$ gam.

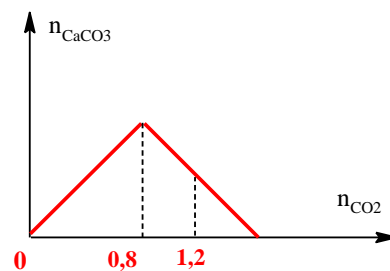
(Hình 2)

VD8: Sục CO_2 vào 200 gam dung dịch Ca(OH)_2 ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Tính C% của chất tan trong dung dịch sau pư?

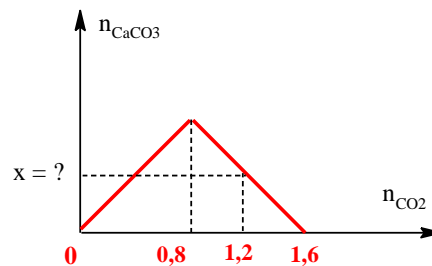
Giải

- + Ta có $\text{Ca(OH)}_2 = 0,8$ mol.
- + $\text{CO}_2 = 1,2$ mol .
- + Từ đồ thị(hình 2) $\Rightarrow x = \text{CaCO}_3 \downarrow = 1,6 - 1,2 = 0,4$ mol
- + Bảo toàn canxi $\Rightarrow \text{Ca(HCO}_3)_2 = 0,8 - 0,4 = 0,4$ mol

$$\Rightarrow C\% = \frac{0,4 \cdot 162}{200 + 1,2 \cdot 44 - 0,4 \cdot 100} = 30,45\%.$$

(Hình 1)

(Hình 2)

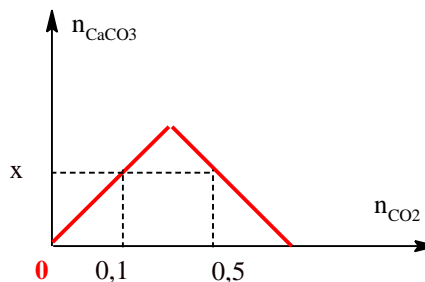
BÀI TẬP TỰ GIẢI DẠNG 1

Câu 1: Trong bình kín chứa 15 lít dung dịch Ca(OH)_2 0,01M. Sục vào bình x mol CO_2 ($0,02 \leq x \leq 0,16$). Khối lượng kết tủa biến thiên trong khoảng nào?

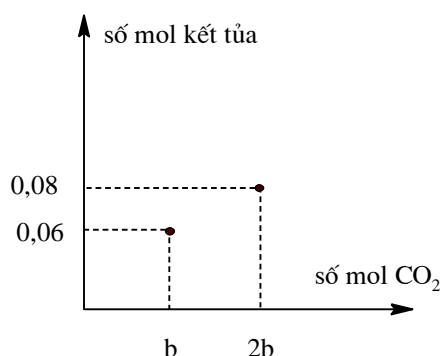
- A.** 0 đến 15 gam.
- B.** 2 đến 14 gam.
- C.** 2 đến 15 gam.
- D.** 0 đến 16 gam.

Câu 2: Sục từ từ đến dư CO_2 vào dung dịch chứa a mol $\text{Ca}(\text{OH})_2$. KQ thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị như hình bên. Giá trị của a và x là

- A.** 0,3; 0,1.   **B.** 0,4; 0,1.
C. 0,5; 0,1.   **D.** 0,3; 0,2.

Câu 3: Sục từ từ CO_2 vào V lít dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ 0,5M, kết quả thí nghiệm biểu diễn trên đồ thị sau :

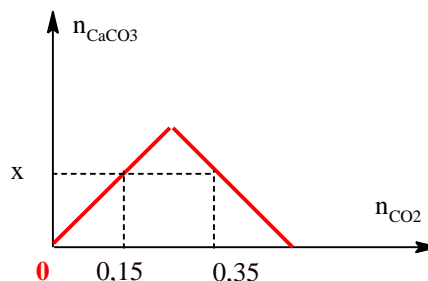

Giá trị của V là

- A.** 0,1.   **B.** 0,05.   **C.** 0,2.   **D.** 0,8.

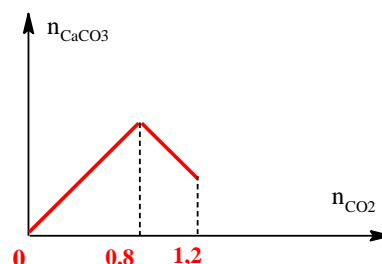
Câu 4: Sục từ từ đến dư CO_2 vào dung dịch chứa V lít $\text{Ca}(\text{OH})_2$ 0,05M. KQ thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị như hình bên. Giá trị của V và x là

- A.** 5,0; 0,15.   **B.** 0,4; 0,1.
C. 0,5; 0,1.   **D.** 0,3; 0,2.

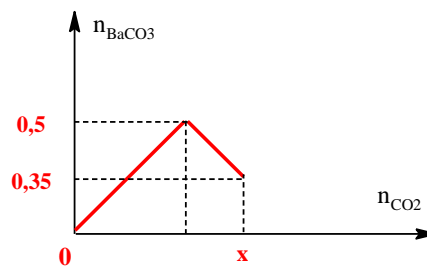
Câu 5: Sục CO_2 vào 200 gam dung dịch $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Tính C% của chất tan trong dung dịch sau pư?

- A.** 30,45%.   **B.** 34,05%.
C. 35,40%.   **D.** 45,30%.

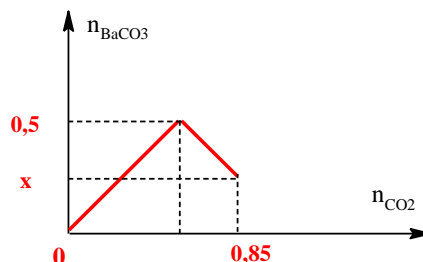
Câu 6: Sục CO₂ vào dung dịch Ba(OH)₂ ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Giá trị của x là

- A. 0,55 mol.   **B.** 0,65 mol.
 C. 0,75 mol.   **D.** 0,85 mol.

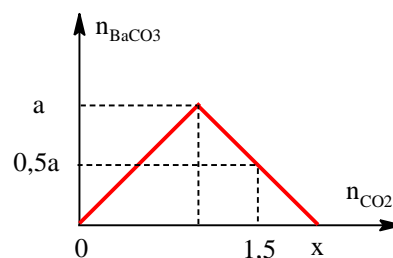
Câu 7: Sục CO₂ vào dung dịch Ba(OH)₂ ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Giá trị của x là

- A. 0,10 mol.   **B.** 0,15 mol.
 C. 0,18 mol.   **D.** 0,20 mol.

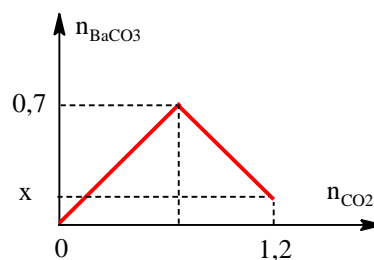
Câu 8: Sục CO₂ vào dung dịch Ba(OH)₂ ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Giá trị của x là

- A. 1,8 mol.   **B.** 2,2 mol.
C. 2,0 mol.   **D.** 2,5 mol.

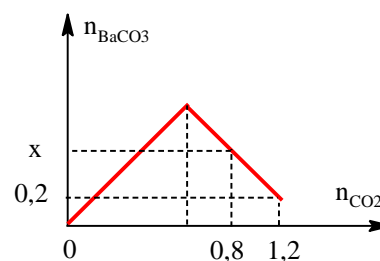
Câu 9: Sục CO₂ vào dung dịch Ba(OH)₂ ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Giá trị của x là

- A. 0,10 mol.   **B.** 0,15 mol.
 C. 0,18 mol.   **D.** 0,20 mol.

Câu 10: Sục CO₂ vào dung dịch Ba(OH)₂ ta có kết quả theo đồ thị như hình bên. Giá trị của x là

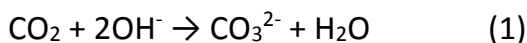
- A.** 0,60 mol.   **B.** 0,50 mol.
 C. 0,42 mol.   **D.** 0,62 mol.

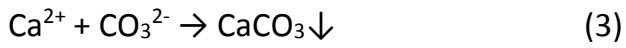
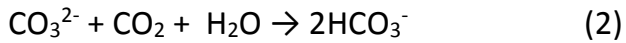
Dạng 2: CO₂ phản ứng với dung dịch gồm NaOH; Ca(OH)₂

I. Thiết lập dáng của đồ thị

+ Khi sục từ từ CO₂ vào dung dịch chứa x mol NaOH và y mol Ca(OH)₂ thì xảy ra pư:

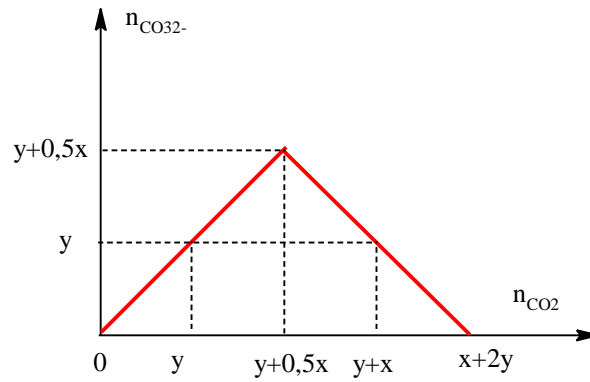

+ Ta thấy: Số mol $\text{OH}^- = (x + 2y) \Rightarrow \text{CO}_3^{2-} \text{ max} = (0,5x + y)$

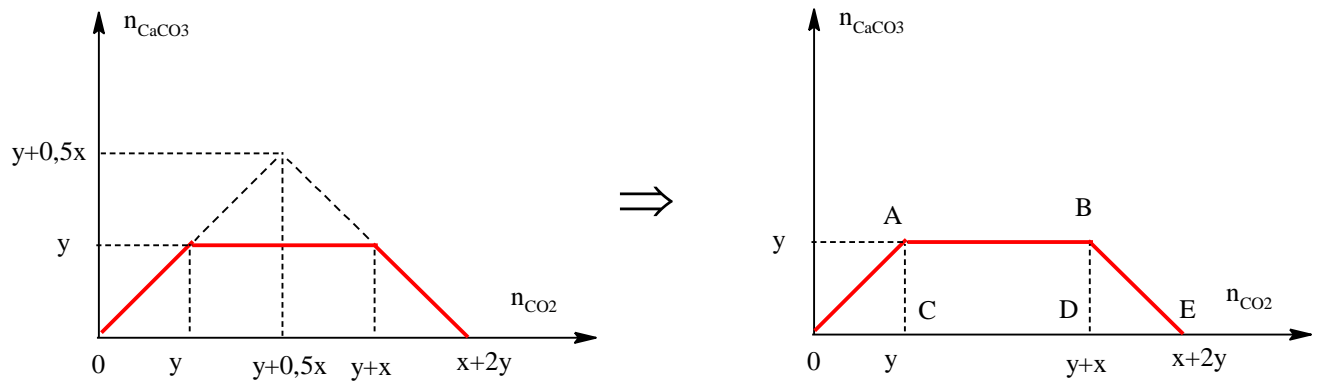
+ Từ đó ta có đồ thị biểu thị quan hệ giữa số mol CO_3^{2-} và CO_2 như sau:

+ Mặt khác: số mol $\text{Ca}^{2+} = y$ (mol)

$\Rightarrow$ số mol $\text{CaCO}_3(\text{max}) = y$ (mol)

Suy ra: Số mol kết tủa max = y (mol). Đồ thị của pư trên là:

II. Phương pháp giải

✎ **Dáng của đồ thị:** Hình thang cân

✎ **Tọa độ các điểm quan trọng**

+ Điểm xuất phát: **(0,0)**

+ Điểm cực đại(kết tủa cực đại): **(Ca²⁺, ...)**[*a* là số mol của Ca(OH)₂] ⇒ kết tủa cực đại là *a* mol.

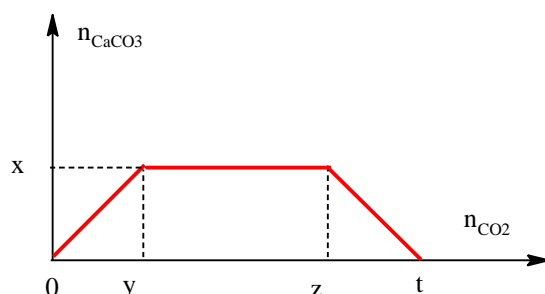
+ Điểm cực tiểu: **(0, n_{OH-})**

✎ Tỷ lệ trong đồ thị: **1:1**.

III. Bài tập ví dụ

1. Mức độ nhận biết

VD1: Sục từ từ đến dư CO₂ vào dung dịch chứa 0,1 mol NaOH và 0,15 mol Ca(OH)₂. KQ thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị như hình dưới. Tính x, y, z, t?

Giải

+ Theo giả thiết ta có số mol: Ca²⁺ = 0,15 mol ⇒ số mol kết tủa CaCO₃ cực đại = 0,15 mol.

+ Ta cũng có số mol OH⁻ = 0,4 mol.

+ Từ đồ thị và số mol của các ion ta suy ra:

✎ x = kết tủa cực đại = 0,15 mol.

✎ t = số mol OH⁻ = 0,4 mol.

✎ y = x = 0,15 mol

✎ t - z = y ⇒ 0,4 - z = 0,15 ⇒ z = 0,25 mol.

VD2(A-2009): Cho 0,448 lít khí CO₂ (ở đktc) hấp thụ hết vào 100 ml dung dịch chứa NaOH 0,06M và Ba(OH)₂ 0,12M, thu được m gam kết tủa. Giá trị của m là

A. 1,970.

B. 1,182.

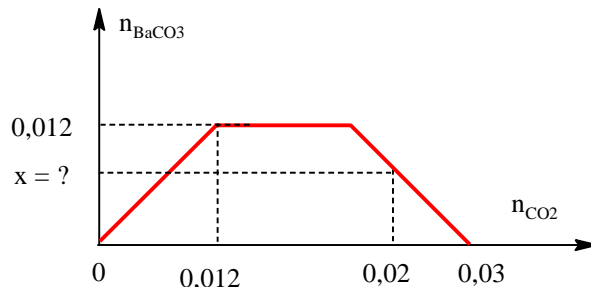
C. 2,364.

D. 3,940.

Giải

+ Ta có: $\text{CO}_2 = 0,02 \text{ mol}$; $\text{OH}^- = 0,03 \text{ mol}$; $\text{Ba}^{2+} = 0,012 \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa max = $0,012 \text{ mol}$

+ Đồ thị: $? = 0,03 - 0,02 = 0,01 \Rightarrow m_{\text{kết tủa}} = 1,97 \text{ gam}$.

2. Mức độ hiểu

VD3: Sục V lít CO_2 (đktc) vào 200 ml dung dịch hỗn hợp KOH 0,5M và $\text{Ba}(\text{OH})_2$ 0,375M thu được 11,82 gam kết tủa. Giá trị của V là

A. 1,344l lít.

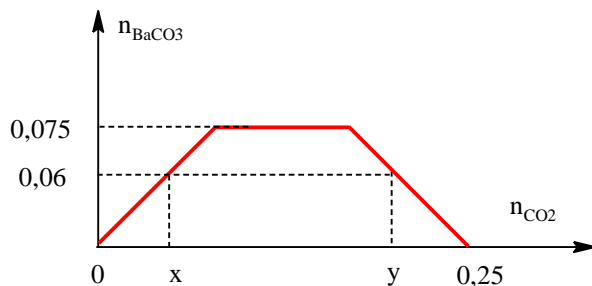
B. 4,256 lít.

C. 8,512 lít.

D. 1,344l lít hoặc 4,256 lít.

Giải

+ Ta có : $\text{Ba}^{2+} = 0,075 \text{ mol}$; $\text{OH}^- = 0,25 \text{ mol}$; $\text{BaCO}_3 \downarrow = 0,06 \text{ mol}$; $\text{BaCO}_3 \text{ max} = 0,075 \text{ mol}$.

+ Từ đồ thị $\Rightarrow x = 0,06 \text{ mol}$ và $0,25 - y = 0,06 \Rightarrow y = 0,19 \text{ mol}$

VD4: Dẫn từ từ 4,928 lít CO_2 ở đktc vào bình đựng 500 ml dung dịch X gồm $\text{Ca}(\text{OH})_2$ xM và NaOH yM thu được 20 gam kết tủa. Mặt khác cũng dẫn 8,96 lít CO_2 đktc vào 500 ml dung dịch X trên thì thu được 10 gam kết tủa. Tính x, y ?

A. 0,2 và 0,4.

B. 0,4 và 0,2.

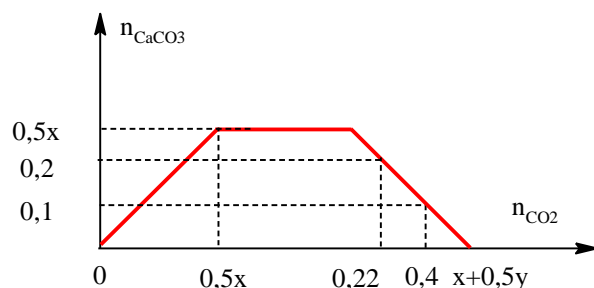
C. 0,2 và 0,2.

D. 0,4 và 0,4.

Giải

+ Ta có : $\text{CO}_2 = 0,22 \text{ mol}$ và $\text{CO}_2 = 0,4 \text{ mol}$; $\text{OH}^- = x + 0,5y$; $\text{Ca}^{2+} = 0,5x \Rightarrow$ kết tủa max = $0,5x$.

+ Đồ thị :

+ Từ đồ thị $\Rightarrow x + 0,5y - 0,4 = 0,1 \Rightarrow x + 0,5y = 0,5$ (1)

+ Nếu $0,5x > 0,2 \Rightarrow x + 0,5y - 0,22 = 0,2 \Rightarrow x + 0,5y = 0,42$ (2). So sánh (1, 2) $\Rightarrow$ vô lý $\Rightarrow 0,5x = 0,2 \Rightarrow x = 0,4$ (3).

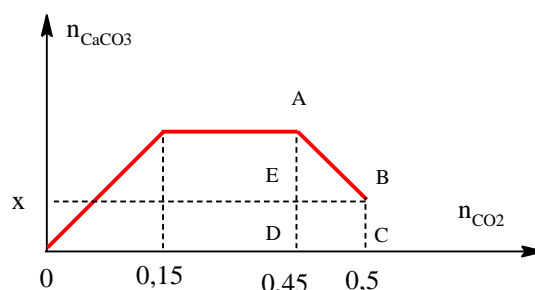
+ Thay $x = 0,4$ từ (3) vào (1) $\Rightarrow y = 0,2$.

3. Mức vận dụng

VD5: Sục CO_2 vào dung dịch hỗn hợp gồm $\text{Ca}(\text{OH})_2$ và KOH ta quan sát hiện tượng theo đồ thị hình bên (số liệu tính theo đơn vị mol).

Giá trị của x là

- A. 0,12 mol.   B. 0,11 mol.
C. 0,13 mol.   D. 0,10 mol.

Giải

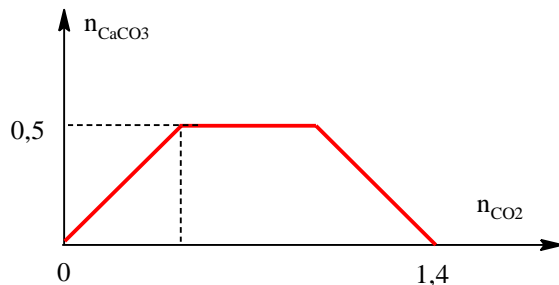
Từ đồ thị suy ra: $AD = 0,15$; $AE = CD = BE = 0,5 - 0,45 = 0,05$.

$\Rightarrow x = DE = AD - AE = 0,15 - 0,05 = 0,1 \text{ mol}$.

VD6 (Chuyên ĐH Vinh_Lần 2_2015): Khi sục từ từ đến dư CO_2 vào dung dịch có chứa $0,1 \text{ mol NaOH}$; $x \text{ mol KOH}$ và $y \text{ mol Ba}(\text{OH})_2$, kết quả thí nghiệm thu được biểu diễn trên đồ thị sau:

VD8: Khi sục từ từ đến dư CO_2 vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol NaOH và b mol $\text{Ca}(\text{OH})_2$, kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Tỉ lệ $a : b$ là:

A. 4 : 5.
3.

B. 5 : 4.

C. 2 : 3.

D. 4 :

Giải

+ Vì kết tủa cực đại = 0,5 mol $\Rightarrow b = 0,5$ mol.

+ Mặt khác : $\text{OH}^- = 1,4 = a + 2b \Rightarrow a = 0,4$ mol $\Rightarrow a : b = 4 : 5$.

BÀI TẬP TỰ GIẢI DẠNG 2

Câu 1: Hoà tan hoàn toàn 31,3 gam hh gồm K và Ba vào nước, thu được dung dịch X và 5,6 lít khí H_2 (đktc). Sục 8,96 lít khí CO_2 (đktc) vào dung dịch X, thu được m gam kết tủa. Giá trị của m là

A. 49,25.

B. 39,40.

C. 19,70.

D. 78,80.

Câu 2(A_2013): Hh X gồm Na, Ba, Na_2O và BaO. Hòa tan hoàn toàn 21,9 gam X vào nước, thu được 1,12 lít khí H_2 (đktc) và dung dịch Y, trong đó có 20,52 gam $\text{Ba}(\text{OH})_2$. Hấp thụ hoàn toàn 6,72 lít khí CO_2 (đktc) vào Y, thu được m gam kết tủa. Giá trị của m là

A. 21,92.

B. 23,64.

C. 39,40.

D. 15,76.

Câu 3: Sục V lít CO₂ (đktc) vào dung dịch hh chứa x mol NaOH và y mol Ba(OH)₂. Để kết tủa thu được là cực đại thì giá trị của V là

A. $22,4.y \leq V \leq (x + y).22,4.$

B. $V = 22,4.(x+y).$

C. $22,4.y \leq V \leq (y + x/2).22,4.$

D. $V = 22,4.y.$

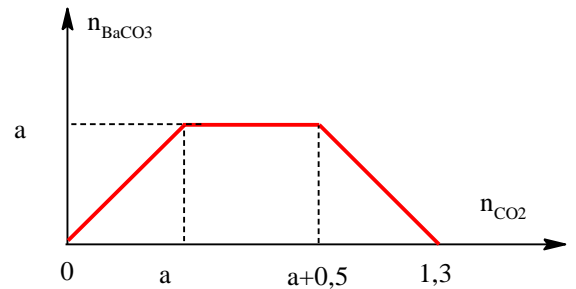
Câu 4: Dung dịch A chứa a mol Ba(OH)₂ và m gam NaOH. Sục CO₂ dư vào A ta thấy lượng kết tủa biến đổi theo hình bên. Giá trị của a và m là

A. 0,4 và 20,0.

B. 0,5 và 20,0.

C. 0,4 và 24,0.

D. 0,5 và 24,0.

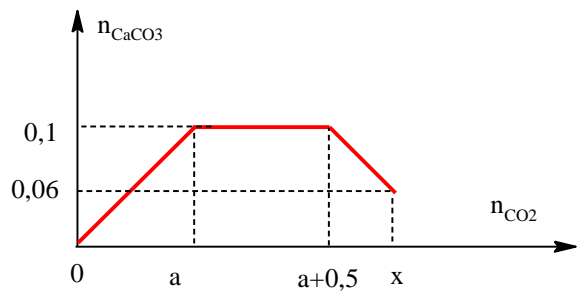
Câu 5: Sục CO₂ vào dung dịch chứa Ca(OH)₂ và NaOH ta thu được kết quả như hình bên. Giá trị của x là

A. 0,64.

B. 0,58.

C. 0,68.

D. 0,62.

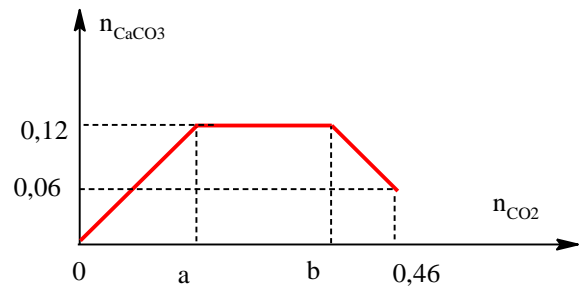
Câu 6: Sục CO₂ vào dung dịch chứa Ca(OH)₂ và NaOH ta thu được kết quả như hình bên. Giá trị của b là

A. 0,24.

B. 0,28.

C. 0,40.

D. 0,32.

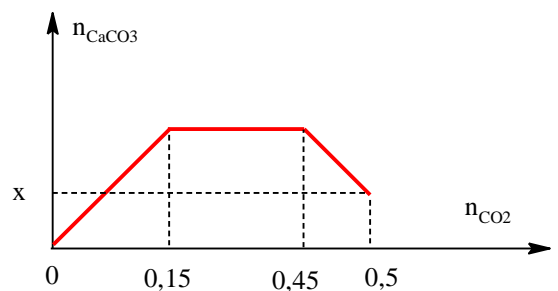
Câu 7: Sục CO₂ vào dung dịch chứa Ca(OH)₂ và KOH ta thu được kết quả như hình bên. Giá trị của x là

A. 0,12.

B. 0,11.

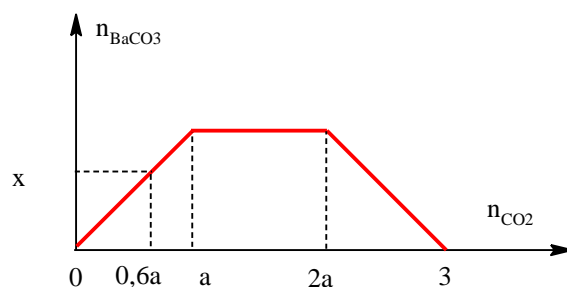
C. 0,13.

D. 0,10.

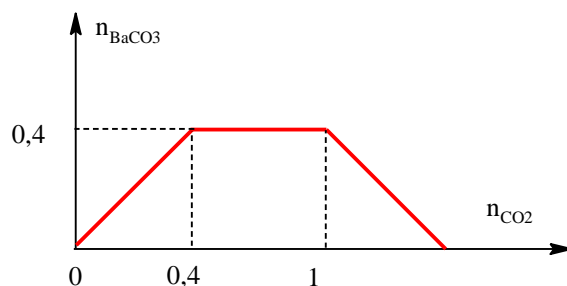
Câu 8: Sục CO_2 vào dung dịch chứa $\text{Ba}(\text{OH})_2$ và KOH ta thu được kết quả như hình bên. Giá trị của x là

- A. 0,45.   B. 0,42.
C. 0,48.   **D. 0,60.**

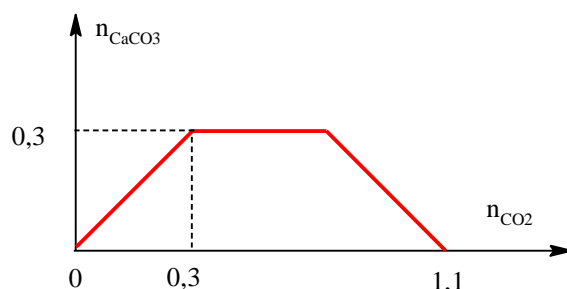
Câu 9: Sục CO_2 vào dung dịch chứa a mol NaOH và b mol $\text{Ba}(\text{OH})_2$ ta thu được kết quả như hình bên. Tỷ lệ $a : b$ bằng

- A. 3 : 2.**   B. 2 : 1.
C. 5 : 3.   D. 4 : 3.

Câu 10: Sục CO_2 vào dung dịch chứa a mol NaOH và b mol $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ta thu được kết quả như hình bên. Tỷ lệ $a : b$ bằng

- A. 3 : 5.**   B. 2 : 3.
C. 4 : 3.   D. 5 : 4.

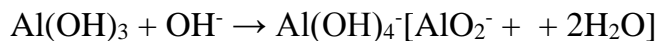
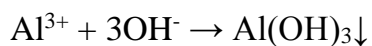
Dạng 3: OH^- phản ứng với dung dịch Al^{3+}

I. Thiết lập dáng của đồ thị

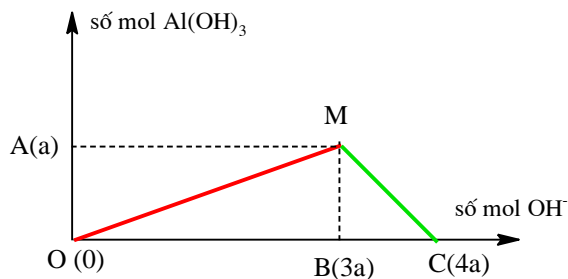
Cho từ từ dung dịch chứa NaOH vào dung dịch chứa a mol AlCl_3 ta có:

+ Phản ứng xảy ra:

+ Đồ thị biểu diễn hai phản ứng trên như sau:

+ Ta luôn có: $\frac{BO}{BM} = \frac{3}{1}$ và $\frac{BC}{BM} = \frac{1}{1}$ và $BM = a$

II. Phương pháp giải:

✎ **Dạng của đồ thị:** Tam giác không cân

✎ **Tọa độ các điểm quan trọng**

+ Điểm xuất phát: **(0,0)**

+ Điểm cực đại (kết tủa cực đại): **(a, 3a)** [*a* là số mol của Al^{3+}] $\Rightarrow$ kết tủa cực đại là *a* mol.

+ Điểm cực tiểu: **(0, 4a)**

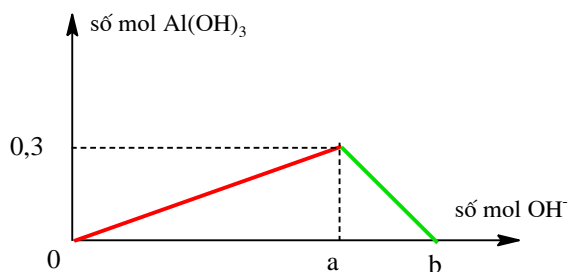
✎ **Tỉ lệ trong đồ thị: (1:3) và (1:1).**

III. Bài tập ví dụ

1. Mức độ nhận biết

VD1: Cho từ từ dung dịch NaOH đến dư vào dung dịch $\text{Al}(\text{NO}_3)_3$. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn ở đồ thị dưới đây. Giá trị của a, b tương ứng là

- A. 0,3 và 0,6.   B. 0,6 và 0,9.   C. 0,9 và 1,2.   D. 0,5 và 0,9.

Giải

+ Từ đồ thị và tỉ lệ trong đồ thị ta có:

$$\text{✗ } a = 3 \cdot 0,3 = 0,9 \text{ mol.}$$

$$\text{✗ } b = a + 0,3 = 1,2 \text{ mol}$$

+ Vậy đáp án là **C**

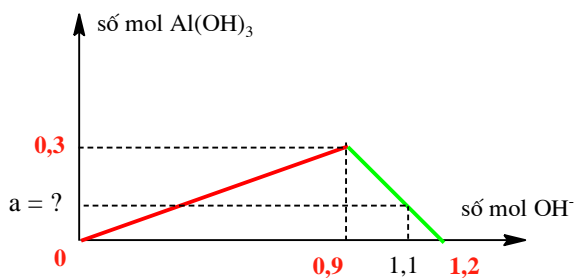
VD2: Cho từ từ 2,2 lít dung dịch NaOH 0,5M vào 300 ml dung dịch AlCl_3 1,0M pur thu được x gam kết tủa. Tính x?

Giải

+ Vì $\text{Al}^{3+} = 0,3 \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa max = 0,3 mol.

+ Số mol NaOH = 1,1 mol.

+ Ta có đồ thị:

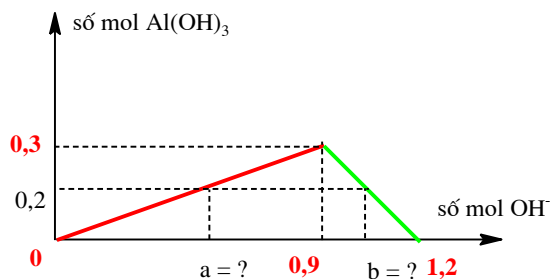
+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 1,2 - 1,1 = 0,1 \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa = 7,8 gam.

2. Mức độ hiểu.

VD3: Cho 200 ml dung dịch AlCl_3 1,5M pư với V lít dung dịch NaOH 0,5M thu được 15,6 gam kết tủa. Tính V?

Giải

+ Số mol $\text{Al}^{3+} = 0,3 \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa max = 0,3 mol

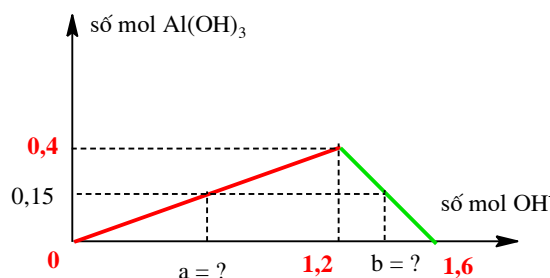

+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 0,2 \cdot 3 = 0,6 \text{ mol}$ và $1,2 - b = 0,2 \Rightarrow b = 1,0 \text{ mol} \Rightarrow V = 1,2$ và $2,0$ lít.

VD4: Cho 800 ml dung dịch KOH x mol/l pư với 500 ml dung dịch $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ 0,4M đến pư hoàn toàn thu được 11,7 gam kết tủa. Tính x?

Giải

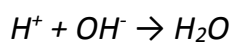
+ Số mol $\text{Al}^{3+} = 0,4 \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa max = 0,4 mol

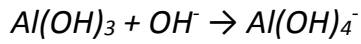
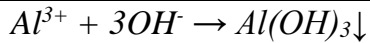

+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 0,15 \cdot 3 = 0,45 \text{ mol}$ và $1,6 - b = 0,15 \Rightarrow b = 1,45 \text{ mol}$
 $\Rightarrow x = 0,5625$ và $1,8125$ lít.

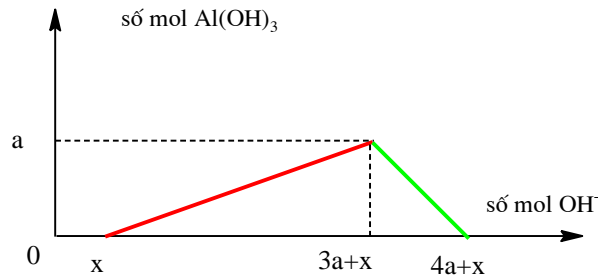
3. Mức độ vận dụng

Chú ý: Khi thêm OH^- vào dung dịch chứa x mol H^+ và a mol Al^{3+} thì OH^- pư với H^+ trước $\Rightarrow$ các phản ứng xảy ra theo thứ tự sau:

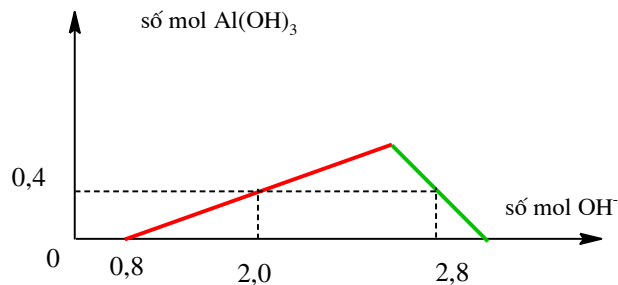

+ Từ các phản ứng trên ta có dạng đồ thị của bài toán như sau:

VD5(A_2014): Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch NaOH vào dung dịch hh gồm a mol HCl và b mol $AlCl_3$, kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Tỉ lệ a : b là

A. 4 : 3.

B. 2 : 1.

C. 1 : 1.

D. 2 : 3.

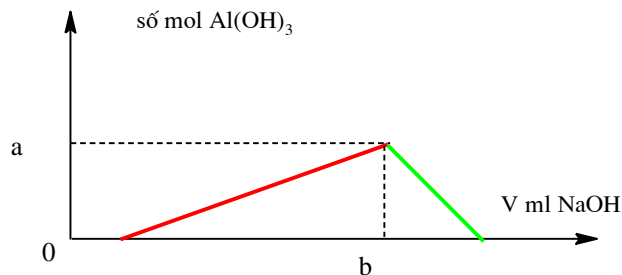
Giải

+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 0,8$ mol

+ Mặt khác ta có: $n_{OH^-} = a + 4b = 2,8 + 0,4 \Rightarrow b = 0,6$ mol $\Rightarrow a : b = 4 : 3$.

VD6: Cho từ từ V ml dung dịch NaOH 1M vào 200 ml dung dịch gồm HCl 0,5M và $Al_2(SO_4)_3$ 0,25M. Đồ thị biểu diễn khối lượng kết tủa theo V như hình dưới. Giá trị của a, b tương ứng là:

A. 0,1 và 400. B. 0,05 và 400. C. 0,2 và 400. D. 0,1 và 300.

Giải

+ Ta có số mol $H^+ = 0,1$ mol; $Al^{3+} = 0,1$ mol

+ Vì kết tủa cực đại bằng số mol $\text{Al}^{3+} = 0,1 \text{ mol} \Rightarrow \mathbf{a = 0,1 \text{ mol}}$.

+ Từ đồ thị ta cũng có: số mol OH^- ứng với b là $= n_{\text{H}^+} + 3n_{\text{Al}^{3+}} = 0,1 + 3.0,1 = 0,4 \text{ mol}$

$\Rightarrow b = 0,4 : 1 = 0,4 \text{ lít} = 400 \text{ ml}$.

BÀI TẬP TỰ GIẢI DẠNG 3

Câu 1: Dung dịch X chứa HCl 0,2M và AlCl_3 0,1M. Cho từ từ 500 ml dung dịch Y chứa KOH 0,4M và NaOH 0,7M vào 1 lít dung dịch X thu được m gam kết tủa. Tính m ?

- A.** 3,90 gam.   **B.** 1,56 gam.   **C.** 8,10 gam.   **D.** 2,34 gam.

Câu 2: Hoà tan hoàn toàn a gam Al_2O_3 trong 400 ml dung dịch HNO_3 1M thu được dung dịch X. Thêm 300 ml dung dịch NaOH 1M vào dung dịch X thì thu được 3,9 gam kết tủa. Vậy giá trị của a tương ứng là

- A.** 8,5 gam   **B.** 10,2 gam   **C.** 5,1 gam   **D.** 4,25 gam

Câu 3: Hoà tan hết m gam $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ vào nước được dung dịch A. Cho 300 ml dung dịch NaOH 1M vào A, thu được x gam kết tủa. Mặt khác, nếu cho 400 ml dung dịch NaOH 1M vào A, cũng thu được x gam kết tủa. Giá trị của m là

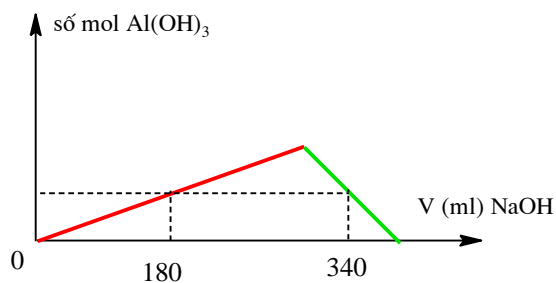
- A.** 21,375   **B.** 42,75   **C.** 17,1   **D.** 22,8

Câu 4: Cho 150 ml dung dịch KOH 1,2M tác dụng với 100 ml dung dịch AlCl_3 nồng độ x mol/l, thu được dung dịch Y và 4,68 gam kết tủa. Loại bỏ kết tủa, thêm tiếp 175 ml dung dịch KOH 1,2M vào Y, thu được 2,34 gam kết tủa. Giá trị của x là

- A.** 1,2.   **B.** 0,8.   **C.** 0,9.   **D.** 1,0.

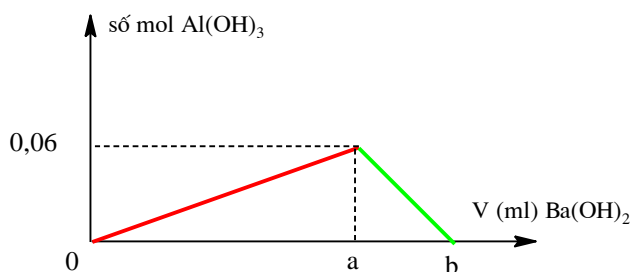
Câu 5: Cho 200 ml dung dịch $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ tác dụng với dung dịch NaOH 1M nhận thấy số mol kết tủa phụ thuộc vào thể tích dung dịch NaOH theo đồ thị sau. Nồng độ của dung dịch $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ trong thí nghiệm trên là:

- A.** 0,125M.   **B.** 0,25M.   **C.** 0,375M.   **D.** 0,50M.

Câu 6: Rót từ từ dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ 0,2M vào 150 ml dung dịch AlCl_3 0,04M thấy lượng kết tủa phụ thuộc vào số ml dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ theo đồ thị dưới đây. Giá trị của a và b tương ứng là:

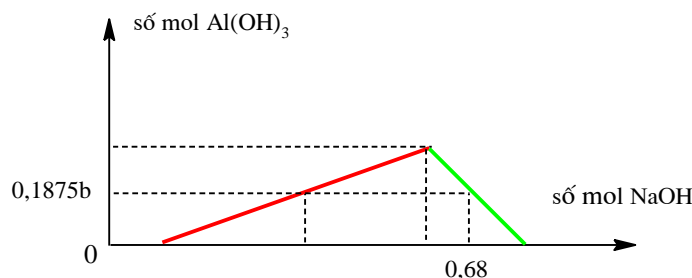
- A. 45 ml và 60 ml.   B. 45 ml và 90 ml.   C. 90 ml và 120 ml.   D. 60 ml và 90 ml.

Câu 7(Đề mẫu THPTQG_2015): Dung dịch X gồm $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ 0,75M và H_2SO_4 0,75M. Cho V_1 ml dung dịch KOH 1M vào 100 ml dung dịch X, thu được 3,9 gam kết tủa. Mặt khác, khi cho V_2 ml dung dịch KOH 1M vào 100 ml dung dịch X cũng thu được 3,9 gam kết tủa. Biết các phản ứng xảy ra hoàn toàn. Tỷ lệ $V_2: V_1$ là

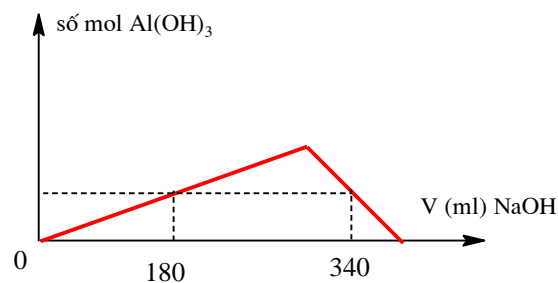
- A. 4 : 3.   B. 25 : 9.   C. 13 : 9.   D. 7 : 3.

Câu 8(Chuyên Bến Tre_2015): Cho a mol Al tan hoàn toàn vào dung dịch chứa b mol HCl thu được dung dịch Y chứa 2 chất tan có cùng nồng độ mol. Thêm từ từ dung dịch NaOH vào dung dịch Y ta có đồ thị sau

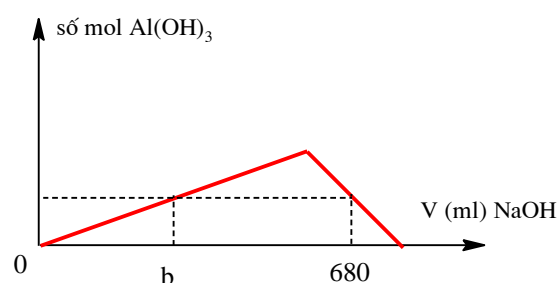
Cho a mol Al pư với dung dịch hh chứa 0,15b mol FeCl_3 và 0,2b mol CuCl_2 . Sau khi pư kết thúc thu được x gam chất rắn. Giá trị của x là

- A. 11,776.   B. 12,896.   C. 10,874.   D. 9,864.

Câu 9: Cho 100 ml dung dịch AlCl_3 1M pư với dung dịch NaOH 0,5M nhận thấy số mol kết tủa phụ thuộc vào thể tích dung dịch NaOH theo đồ thị sau. Giá trị của b là

- A.** 360 ml.   **B.** 340 ml.   **C.** 350 ml.   **D.** 320 ml.

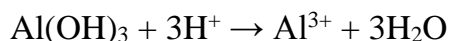
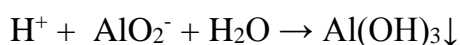
Câu 10 (B_2011) Cho 400 ml dung dịch E gồm AlCl_3 (x) mol/l và $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ (y) mol/l tác dụng với 612 ml dung dịch NaOH 1M. Sau khi phản ứng kết thúc thu được 8,424 gam kết tủa. Mặt khác, khi cho 400 ml dung dịch E tác dụng với dung dịch BaCl_2 dư thì thu được 33,552 gam kết tủa. Tỷ lệ x : y là

- A.** 7 : 4.   **B.** 7 : 3.   **C.** 5 : 4.   **D.** 5 : 4.

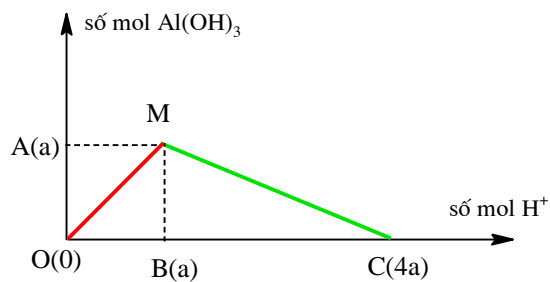
Dạng 4: H^+ phản ứng với dung dịch AlO_2^-

I. Thiết lập dáng của đồ thị

+ Cho từ từ dung dịch chứa H^+ vào dung dịch chứa a mol AlO_2^- ta có pư xảy ra:

+ Đồ thị biểu diễn hai pư trên như sau:

+ Ta luôn có: $\frac{BO}{BM} = \frac{1}{1}$ và $\frac{BC}{BM} = \frac{3}{1}$ và $BM = a = n_{\downarrow \max}$.

II. Phương pháp giải:

✎ **Dáng của đồ thị:** Tam giác không cân

✎ **Tọa độ các điểm quan trọng**

+ Điểm xuất phát: **(0,0)**

+ Điểm cực đại (kết tủa cực đại): **(a, a)** [*a* là số mol của Al^{3+}] $\Rightarrow$ kết tủa cực đại là *a* mol.

+ Điểm cực tiểu: **(0, 4a)**

✎ Tỷ lệ trong đồ thị: **(1:1) và (1:3)**.

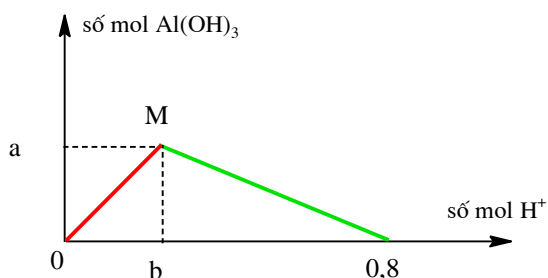

III. Bài tập ví dụ

1. Mức độ nhận biết

VD1: Cho từ từ dung dịch HCl đến dư vào dung dịch NaAlO₂. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn ở đồ thị dưới đây. Giá trị của a, b tương ứng là

- A. 0,3 và 0,2.   B. 0,2 và 0,3.   C. 0,2 và 0,2.   D. 0,2 và 0,4.

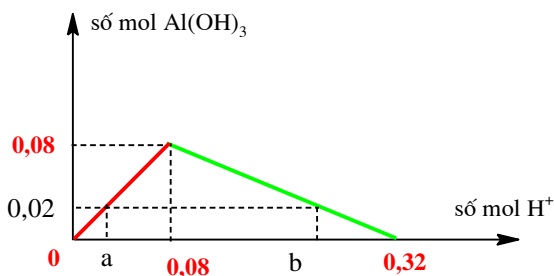
Giải

- + Từ đồ thị và tỉ lệ trong đồ thị ta có: $a = b = \frac{0,8}{4} = 0,2 \text{ mol}$.
- + Vậy đáp án là C.

VD2: Rót từ từ đến hết V lít dung dịch HCl 0,1M vào 400 ml dung dịch KAlO₂ 0,2M. Sau phản ứng thu được 1,56 gam kết tủa. Tính V?

Giải

- + Vì số mol KAlO₂ = 0,08 mol ⇒ Đồ thị của bài toán

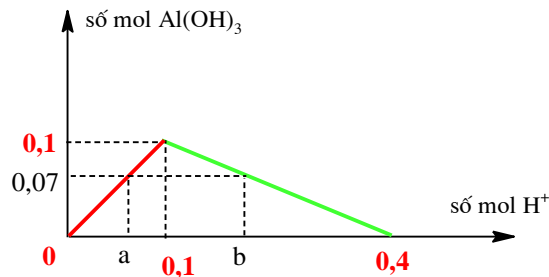
- + Từ đồ thị và tỉ lệ ⇒ $a = 0,02$ và $b = 0,32 - 3.0,02 = 0,26 \text{ mol}$ ⇒ $V = 0,2$ hoặc 2,6 lít.

2. Mức độ hiểu

VD3: Hoà tan vừa hết m gam Al vào dung dịch NaOH được dung dịch X và 3,36 lít H₂ (đktc). Rót từ từ đến hết V lít dung dịch HCl 0,2 M vào X thì thu được 5,46 gam kết tủa. Tính m và V?

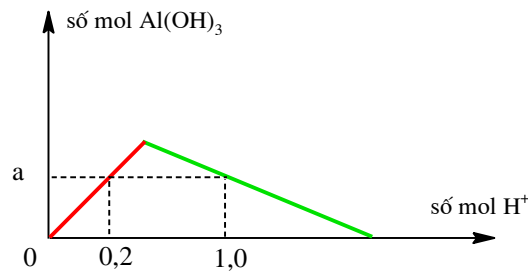
Giải

+ Vì số mol NaAlO₂ = 0,1 mol ⇒ Đồ thị của bài toán

+ Từ đồ thị và tỉ lệ ⇒ a = 0,07 và b = 0,1 + 3(0,1 – 0,07) = 0,19 mol ⇒ V = 0,35 hoặc 0,95 lít.

VD4: Nhỏ từ từ dung dịch HCl vào dung dịch NaAlO₂. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn bằng đồ thị sau:

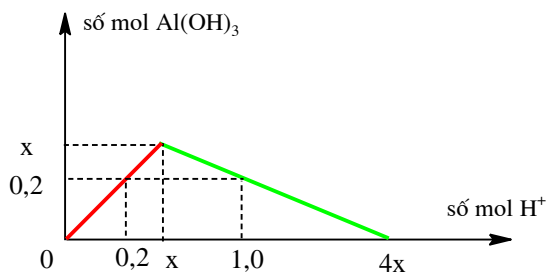

Từ đồ thị trên hãy cho biết khi lượng HCl cho vào là 0,85 mol thì lượng kết tủa thu được là bao nhiêu gam?

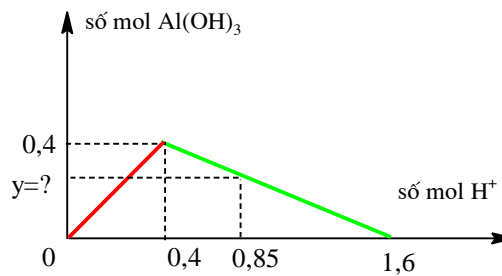
Giải

+ Từ đồ thị ⇒ a = 0,2 mol.

+ Ta vẽ lại đồ thị trên như sau:

Hình 1

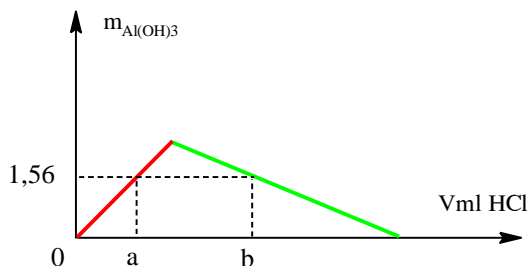
Hình 2

+ Từ đồ thị (1) $\Rightarrow 4x - 1 = 3 \cdot 0,2 \Rightarrow x = 0,4 \text{ mol}$

+ Từ đồ thị (2) ta có: $3y = 1,6 - 0,85 \Rightarrow y = 0,25 \text{ mol} \Rightarrow \text{kết tủa} = 19,5 \text{ gam.}$

VD5: Rót từ từ dung dịch HCl 0,1M vào 200 ml dung dịch $\text{K}[\text{Al}(\text{OH})_4]$ 0,2M. Khối lượng kết tủa thu được phụ thuộc vào V (ml) dung dịch HCl như hình bên dưới. Giá trị của a và b lần lượt là:

A. 200 và 1000.   B. 200 và 800.   C. 200 và 600.   D. 300 và 800.

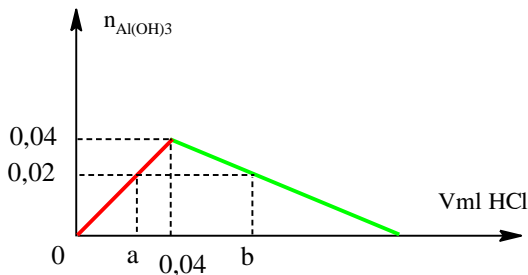
Giải

+ Ta có số mol $\text{Al}(\text{OH})_3$ trên đồ thị = $1,56 : 78 = 0,02 \text{ mol} \Rightarrow n_{\text{H}^+} = 0,02 \text{ mol}$ (1)

+ Số mol $\text{K}[\text{Al}(\text{OH})_4] = 0,04 \text{ mol} \Rightarrow \text{kết tủa cực đại} = 0,04 \text{ mol.}$

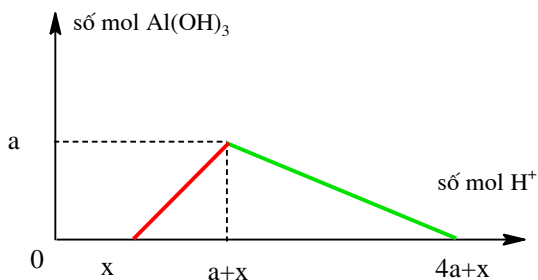
+ Từ đồ thị $\Rightarrow n_{\text{H}^+} - 0,04 = 3(0,04 - 0,02) \Rightarrow n_{\text{H}^+} = 0,1 \text{ mol}$ (2)

+ Từ (1, 2) $\Rightarrow a = 200 \text{ ml}$ và $b = 1000 \text{ ml.}$

3. Mức độ vận dụng

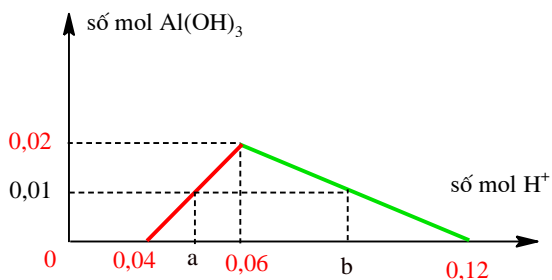
Chú ý: Khi thêm H^+ vào dung dịch chứa OH^- và AlO_2^- thì H^+ pư với OH^- trước sau đó H^+ mới pư với AlO_2^- . Đồ thị của bài toán sẽ có dạng:

VD6: Cho 200 ml dung dịch X gồm $NaAlO_2$ 0,1M và $Ba(OH)_2$ 0,1M tác dụng với V ml dung dịch HCl 2M, thu được 0,78 gam kết tủa. Tính V?

Giải

+ Số mol $OH^- = 0,04$ mol; $AlO_2^- = 0,02$ mol; $Al(OH)_3 = 0,01$ mol.

+ Từ đồ thị suy ra: $a = 0,04 + 0,01 = 0,05$ mol; $0,12 - b = 0,01.3 \Rightarrow b = 0,09$ mol

+ Từ đó suy ra: $V = 25$ ml hoặc 45 ml.

VD7: Cho dung dịch chứa x mol HCl vào dung dịch hỗn hợp chứa a mol $NaAlO_2$ và b mol NaOH. Khuấy đều để phản ứng xảy ra hoàn toàn thì thu được dung dịch trong suốt. Điều kiện chính xác nhất của x là:

A. $x \leq b$ hoặc $x \geq (4a + b)$

B. $b \leq x \leq (4a + b)$

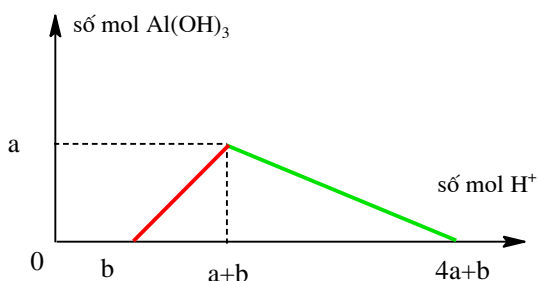
C. $x \leq b$

D. $x \geq (4a + b)$

Giải

+ Số mol $\text{NaAlO}_2 = a \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa cực đại = $a \text{ mol}$

+ Theo giả thiết ta có sơ đồ:

Từ đồ thị $\Rightarrow$ để không có kết tủa thì: **$x \leq b$ hoặc $x \geq (4a + b)$**

VD8: Cho 600 ml dung dịch HCl 1M vào một dung dịch có chứa 0,1 mol NaOH và $a \text{ mol}$ NaAlO_2 được 7,8 g kết tủa. Giá trị của a là

A. 0,20

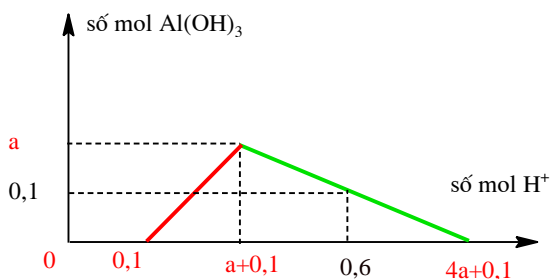
B. 0,05

C. 0,10

D. 0,15

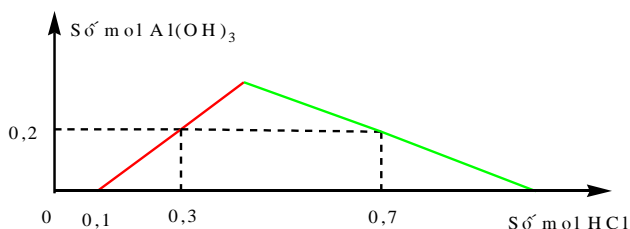
Giải

+ Số mol $\text{H}^+ = 0,6 \text{ mol}$; $\text{OH}^- = 0,1 \text{ mol}$; $\text{AlO}_2^- = a \text{ mol}$; $\text{Al(OH)}_3 = 0,1 \text{ mol}$.

+ Từ đồ thị $\Rightarrow 4a + 0,1 - 0,6 = 3(a - 0,1) \Rightarrow a = 0,2 \text{ mol}$.

VD9(Chuyên Vinh_Lần 1_2015): Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch HCl vào dung dịch hh gồm $x \text{ mol}$ Ba(OH)_2 và $y \text{ mol}$ $\text{Ba[Al(OH)}_4\text{]}_2$ [hoặc $\text{Ba(AlO}_2\text{)}_2$], kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Giá trị của x và y lần lượt là

A. 0,05 và 0,15.

B. 0,10 và 0,30.

C. 0,10 và 0,15.

D. 0,05 và 0,30.

Giải

+ Từ đồ thị $\Rightarrow$ số mol $\text{OH}^- = 0,1 \text{ mol} \Rightarrow 2x = 0,1 \Rightarrow x = 0,05 \text{ mol}$.

+ Từ đồ thị $\Rightarrow$ khi kết tủa tan vừa hết thì: $\text{HCl} = 0,7 + 0,2.3 = 1,3 \text{ mol}$

$\Rightarrow$ kết tủa cực đại = $2y = (1,3 - 0,1):4 \Rightarrow y = 0,15 \text{ mol}$.

BÀI TẬP TỰ GIẢI DẠNG 4

Câu 1: 100 ml dung dịch A chứa NaOH 0,1M và $\text{Na}[\text{Al}(\text{OH})_4]$ aM. Thêm từ từ 0,6 lít HCl 0,1M vào dung dịch A thu được kết tủa, lọc kết tủa, nung ở nhiệt độ cao đến khối lượng không đổi thu được 1,02 gam chất rắn. Giá trị của a là :

A. 0,15 .

B. 0,2.

C. 0,275.

D. 0,25 .

Câu 2(A_2012): Hòa tan hoàn toàn m gam hh gồm Na_2O và Al_2O_3 vào nước thu được dung dịch X trong suốt. Thêm từ từ dung dịch HCl 1M vào X, khi hết 100 ml thì bắt đầu xuất hiện kết tủa; khi hết 300 ml hoặc 700 ml thì đều thu được a gam kết tủa. Giá trị của a và m lần lượt là

A. 15,6 và 27,7.

B. 23,4 và 35,9.

C. 23,4 và 56,3.

D. 15,6 và

55,4.

Câu 3: Cho m gam NaOH vào 300 ml dung dịch NaAlO_2 0,5M được dung dịch X. Cho từ từ dung dịch chứa 500 ml HCl 1,0 M vào X thu được dung dịch Y và 7,8 gam kết tủa. Sục CO_2 vào Y thấy xuất hiện kết tủa. Giá trị của m là

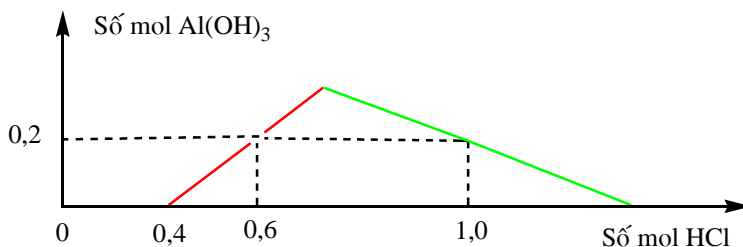
A. 4,0 gam.

B. 12,0 gam.

C. 8,0 gam.

D. 16,0 gam.

Câu 4(HSG Thái Bình 2015): Nhỏ từ từ đến dư dung dịch HCl vào dung dịch chứa x mol NaOH và y mol NaAlO_2 . Kết quả thí nghiệm được biểu diễn bằng đồ thị bên. Tỷ lệ x : y là

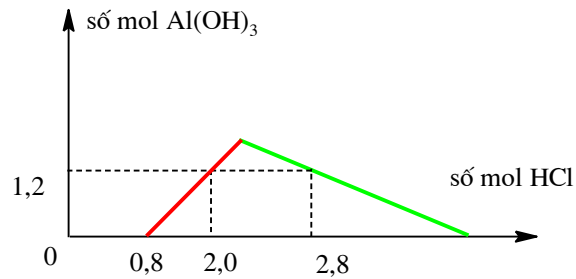
A. 1 : 3.

B. 2 : 3.

C. 1 : 1.

D. 4 : 3.

Câu 5: Cho từ từ dung dịch HCl vào dung dịch chứa a mol $\text{Ba}(\text{AlO}_2)_2$ và b mol $\text{Ba}(\text{OH})_2$. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Tỉ lệ a : b là

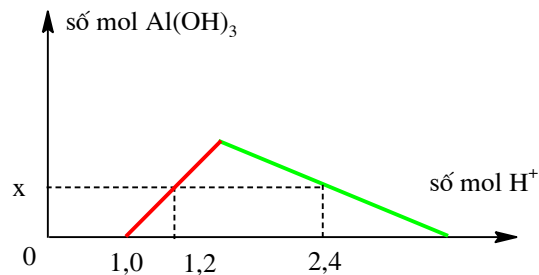
A. 7:4

B. 4:7

C. 2:7

D. 7:2

Câu 6: Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch HCl vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol NaOH và b mol NaAlO_2 , kết quả thí nghiệm được biểu diễn bằng đồ thị sau:

Tỉ lệ a : b là

A. 2 : 1.

B. 3 : 2.

C. 4 : 3.

D. 2 : 3.

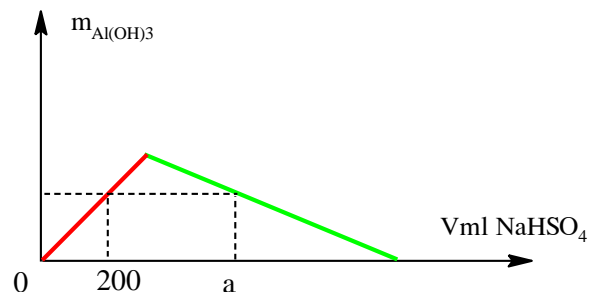
Câu 7: Rót từ từ V(ml) dung dịch NaHSO_4 0,1M vào 200 ml dung dịch NaAlO_2 0,2M. Khối lượng kết tủa thu được phụ thuộc vào V được biểu diễn như hình bên. Giá trị của a là:

A. 1000.

B. 800.

C. 900.

D. 1200.

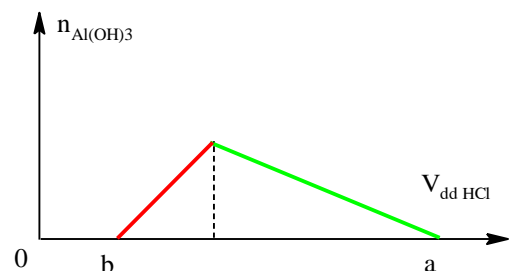
Câu 8: Khi nhỏ từ từ V (lít) dung dịch HCl 0,1M vào 200 ml dung dịch gồm NaOH 0,1M và NaAlO_2 0,1M. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn bằng đồ thị như hình bên. Giá trị của a, b là

A. 0,4 và 1,0.

B. 0,2 và 1,2.

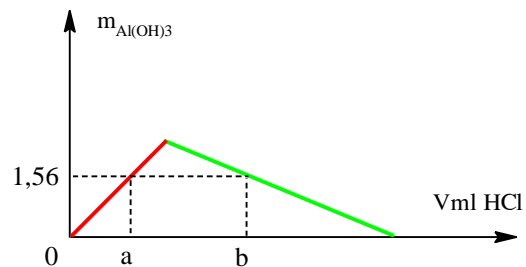
C. 0,2 và 1,0.

D. 0,4 và 1,2.

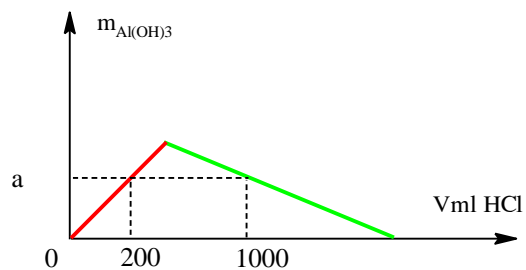
Câu 9: Rót từ từ $V(\text{ml})$ dung dịch HCl $0,1\text{M}$ vào 200 ml dung dịch KAlO_2 $0,2\text{M}$. Khối lượng kết tủa thu được phụ thuộc vào V được biểu diễn như hình bên. Giá trị của a và b là:

- A.** 200 và 1000.   **B.** 200 và 800.
C. 200 và 600.   **D.** 300 và 800.

Câu 10: Rót từ từ $V(\text{ml})$ dung dịch HCl $0,1\text{M}$ vào 200 ml dung dịch KAlO_2 $x\text{ M}$. Khối lượng kết tủa thu được phụ thuộc vào V được biểu diễn như hình bên. Giá trị của a và x là:

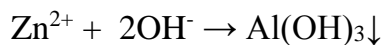
- A.** 1,56 và 0,2.   **B.** 0,78 và 0,1.
C. 0,2 và 0,2.   **D.** 0,2 và 0,78.

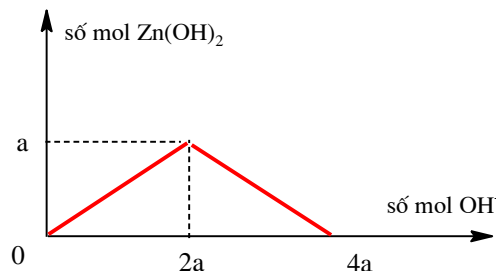
Dạng 5: OH^- tác dụng với H^+ và Zn^{2+}

I. Phương pháp giải

+ Cho từ từ dung dịch chứa OH^- vào dung dịch chứa $a\text{ mol Zn}^{2+}$ ta có pư xảy ra:

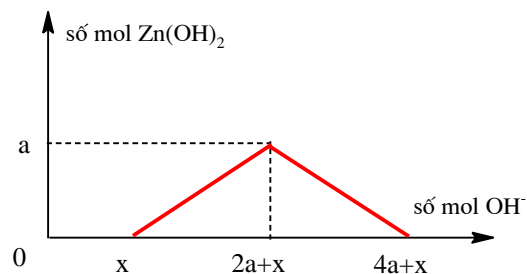

+ Đồ thị biểu diễn hai pư trên như sau:

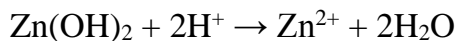
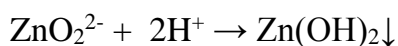

+ Tương tự khi cho từ từ dung dịch chứa OH^- vào dung dịch chứa $x\text{ mol H}^+$ và $a\text{ mol Zn}^{2+}$ ta có đồ thị sau:

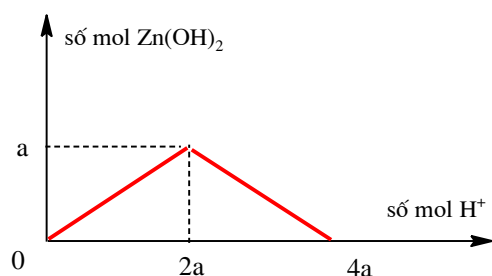

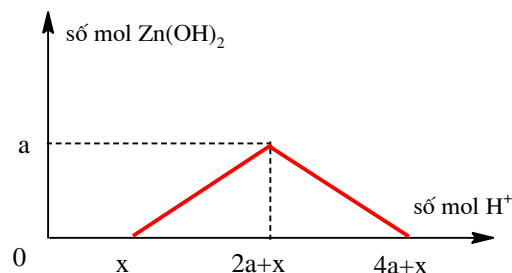
+ Cho từ từ dung dịch chứa H^+ vào dung dịch chứa a mol ZnO_2^{2-} ta có pư xảy ra:

+ Đồ thị biểu diễn hai pư trên như sau:

+ Tương tự khi cho từ từ dung dịch chứa H^+ vào dung dịch chứa x mol OH^- và a mol ZnO_2^{2-} ta có đồ thị sau:

✎ **Dáng của đồ thị:** Tam giác cân

✎ **Tọa độ các điểm quan trọng**

+ Điểm xuất phát: **(0,0)**

+ Điểm cực đại (kết tủa cực đại): **(2a, a)** [a là số mol của Zn^{2+}] $\Rightarrow$ kết tủa cực đại là a mol.

+ Điểm cực tiểu: **(0, 4a)**

✎ **Tỉ lệ trong đồ thị: (2:1).**

II. Bài tập ví dụ.

1. Mức độ nhận biết .

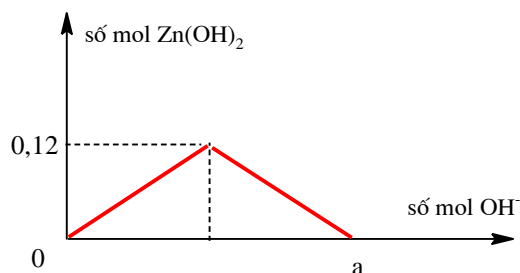
VD1: Cho từ từ dung dịch NaOH đến dư vào dung dịch ZnSO₄. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn ở đồ thị dưới đây. Giá trị của a là

A. 0,36.

B. 0,24.

C. 0,48.

D. 0,28.

Giải

+ Từ đồ thị và tỉ lệ ta có: $a = 0,12 \cdot 4 = 0,48 \text{ mol}$.

+ Vậy đáp án là C.

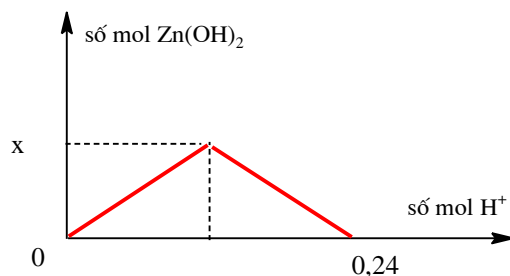
VD2: Cho từ từ dung dịch HCl đến dư vào dung dịch Na₂ZnO₂. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn ở đồ thị dưới đây. Giá trị của x là

A. 0,06.

B. 0,24.

C. 0,12.

D. 0,08.

Giải

+ Từ đồ thị và tỉ lệ ta có: $x = \frac{0,24}{4} = 0,06 \text{ mol}$.

+ Vậy đáp án là A.

2. Mức độ thông hiểu.

VD3: Cho từ từ dung dịch chứa x mol NaOH vào 300 ml dung dịch ZnSO₄ 1,5M thu được 19,8 gam kết tủa. Giá trị của x là

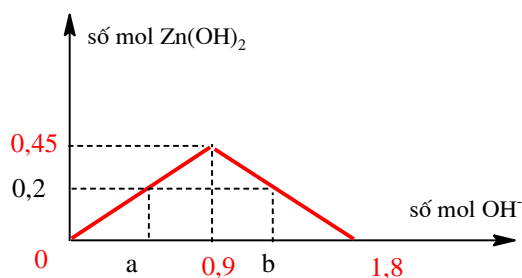
- A.** 0,4 mol hoặc 1,4 mol.   **B.** 0,4 mol hoặc 1,2 mol.
C. 0,4 mol hoặc 1,6 mol.   **D.** 0,5 mol hoặc 1,4 mol.

Giải

+ Ta có: $Zn^{2+} = 0,45 \text{ mol} \Rightarrow$ kết tủa cực đại = 0,45 mol.

+ Số mol Zn(OH)₂ = 0,2 mol.

+ Đồ thị của bài toán:

+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 0,2 \cdot 2 = 0,4 \text{ mol}$ và $1,8 - b = a \Rightarrow b = 1,4 \text{ mol}$.

+ Vậy $x = 0,4 \text{ mol}$ hoặc $1,4 \text{ mol}$.

3. Mức độ vận dụng.

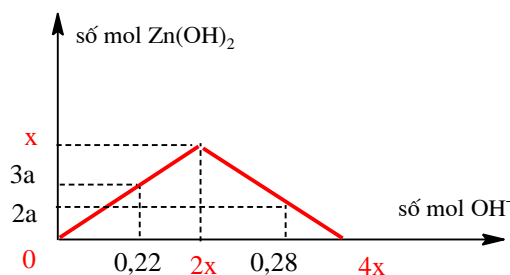
VD4: Hoà tan hết m gam ZnSO₄ vào nước được dung dịch X. Nếu cho 110 ml dung dịch KOH 2M vào X thì được 3a mol kết tủa. Mặt khác, nếu cho 140 ml dung dịch KOH 2M vào X thì thu được 2a mol kết tủa. Tính m?

Giải

+ Gọi x là số mol kết tủa cực đại. Số mol KOH lần lượt là 0,22 mol và 0,28 mol.

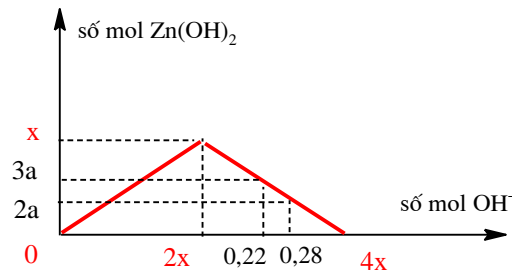
+ Vì khi tăng KOH số mol kết tủa giảm nên ứng với 0,28 mol KOH có sự hòa tan kết tủa

+ **TH1:** Ứng với 0,22 mol KOH không có sự hòa tan kết tủa.

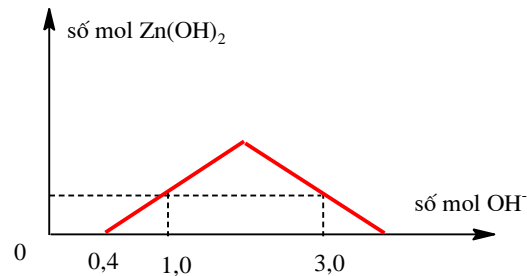
$$+ \text{Từ đồ thị suy ra: } \begin{cases} 2.3a = 0,22 \\ 4x - 0,28 = 2.2a \\ 2x > 0,22 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = 11 / 300 \\ x = 8 / 75 \\ 2x > 0,22 \end{cases} \Rightarrow \text{vô lí}$$

+ **TH2:** Ứng với 0,22 mol KOH có sự hòa tan kết tủa.

$$+ \text{Từ đồ thị suy ra: } \begin{cases} 4x - 0,22 = 2.3a \\ 4x - 0,28 = 2.2a \\ 2x < 0,22 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = 0,03 \\ x = 0,1 \\ 2x < 0,22 \end{cases} \Rightarrow m = 16,1 \text{ gam (thỏa mãn).}$$

VD5: Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch NaOH vào dung dịch gồm a mol HCl và b mol ZnSO₄. Kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên sơ đồ sau :

Tỉ lệ a : b là

A. 1 : 2.

B. 3 : 2.

C. 2 : 3.

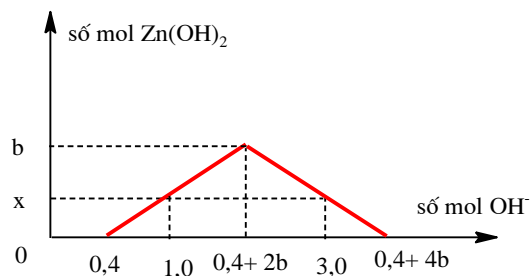
D. 3 : 4.

Giải

+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 0,4 \text{ mol (*)}$.

+ Kết tủa cực đại = b mol.

+ Ta có đồ thị:

+ Từ đồ thị $\Rightarrow 2x = 1 - 0,4 \Rightarrow x = 0,3 \text{ mol (1)}$

+ Ta cũng có : $1,0 - 0,4 = 0,4 + 4b - 3,0 \Rightarrow b = 0,8 \text{ mol (**)}$

+ Từ (*, **) $\Rightarrow \mathbf{a : b = 1 : 2.}$

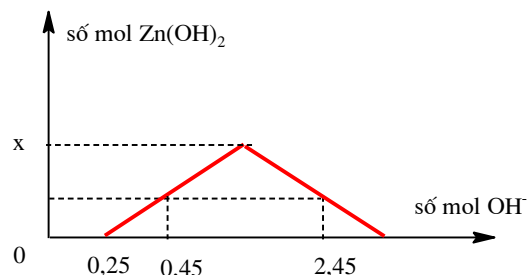
VD6: Nhỏ từ từ đến dư KOH vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol HCl và x mol ZnSO_4 ta quan sát hiện tượng theo đồ thị hình bên (số liệu tính theo đơn vị mol). Giá trị của x (mol) là:

A. 0,4.

B. 0,6.

C. 0,7.

D. 0,65.

Giải

+ Từ đồ thị $\Rightarrow a = 0,25 \text{ mol.}$

+ Dễ thấy : $(0,45 - 0,25) = (0,25 + 4x) - 2,45 \Rightarrow x = 0,6 \text{ mol.}$

BÀI TẬP TỰ GIẢI DẠNG 5

Câu 1: Dung dịch P chứa H_2SO_4 1M và ZnSO_4 0,25M ; dung dịch Q chứa NaOH 0,3M và KOH 0,5M. Cho V lít Q vào 0,8 lít dung dịch P để thu được kết tủa lớn nhất. Giá trị của V là

A. 2,50.

B. 0,25.

C. 2,00.

D. 1,50.

Câu 2: Hòa tan hết m gam $ZnSO_4$ vào nước được dung dịch X. Cho 110 ml dung dịch KOH 2M vào X, thu được a gam kết tủa. Mặt khác, nếu cho 140 ml dung dịch KOH 2M vào X thì cũng thu được a gam kết tủa. Giá trị của a và m là:

- A.** 10,89 và 20,125.   **B.** 21,78 và 20,125.
C. 12,375 và 22,540.   **D.** 10,89 và 17,71.

Câu 3: Tính thể tích dung dịch $NaOH$ 1M lớn nhất cần cho vào dung dịch chứa 0,1 mol H_2SO_4 và 0,2 mol $ZnSO_4$ để sau pư hoàn toàn thu được 9,9 gam kết tủa?

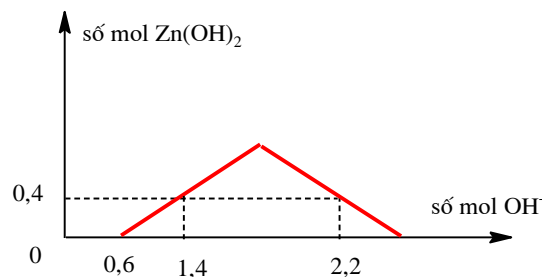
- A.** 0,6 lít.   **B.** 0,8 lít.   **C.** 0,4 lít.   **D.** 1,0 lít.

Câu 4: Hòa tan hết 4,667 gam hh Na, K, Ba và ZnO (trong đó oxi chiếm 5,14% khối lượng) vào nước, thu được dung dịch X và 0,032 mol khí H_2 . Cho 88 ml dung dịch HCl 1M vào X đến khi các pư kết thúc, thu được m gam kết tủa. Giá trị của m là

- A.** 0,990.   **B.** 0,198.   **C.** 0,297.   **D.** 1,188.

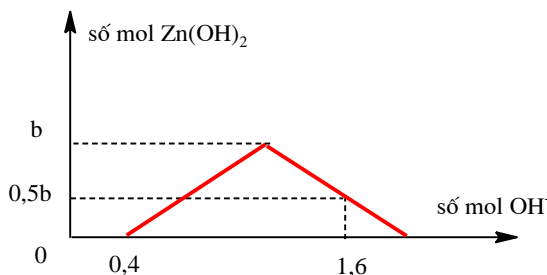
Câu 5: Nhỏ từ từ đến dư $NaOH$ vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol HCl và b mol $ZnSO_4$, kết quả thí nghiệm được biểu diễn theo đồ thị hình bên (số liệu tính theo đơn vị mol). Tổng $(a + b)$ là

- A.** 1,4.   **B.** 1,6.
C. 1,2.   **D.** 1,3.

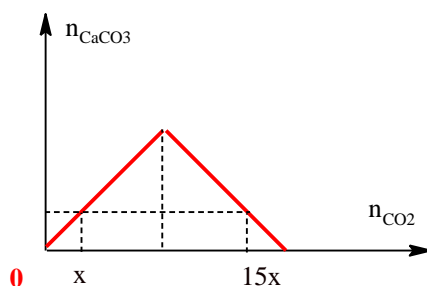
Câu 6: Nhỏ từ từ đến dư KOH vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol HCl và b mol $ZnCl_2$, kết quả thí nghiệm được biểu diễn theo đồ thị hình bên (số liệu tính theo đơn vị mol). Tỷ lệ $a : b$ là

- A.** 3:2.   **B.** 2:3.
C. 1:1.   **D.** 2:1.

BÀI TẬP TỔNG HỢP

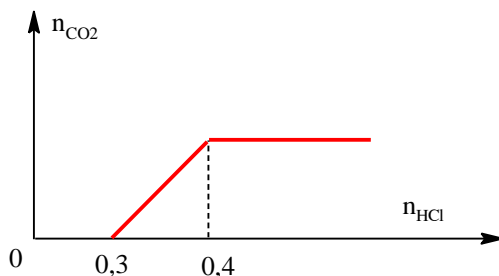
Câu 1: Hòa tan hoàn toàn 11,2 gam CaO vào H₂O thu được dung dịch (A). Sục từ từ khí CO₂ vào (A). Qua quá trình khảo sát, người ta lập được đồ thị về sự biến thiên của kết tủa theo số mol CO₂ như sau:

Giá trị của x là

- A. 0,040.   **B. 0,025.**   C. 0,020.   D. 0,050.

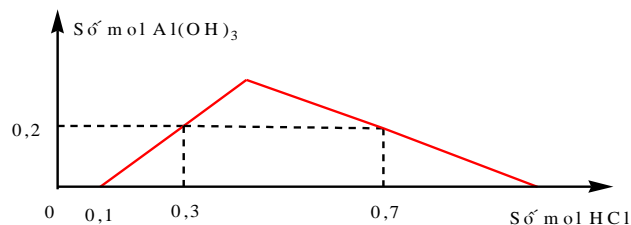
Câu 2 (Chuyên ĐH Vinh lần 4_2015): Nhỏ rất từ từ dung dịch HCl vào dung dịch chứa a mol KOH, b mol NaOH và c mol K₂CO₃, kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Tổng (a + b) có giá trị là

- A. 0,2.**   B. 0,3.   C. 0,1.   D. 0,4.

Câu 3: Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch HCl vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol Ba(OH)₂ và b mol Ba[Al(OH)₄]₂ [hoặc Ba(AlO₂)₂], kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Vậy tỉ lệ $a : b$ là

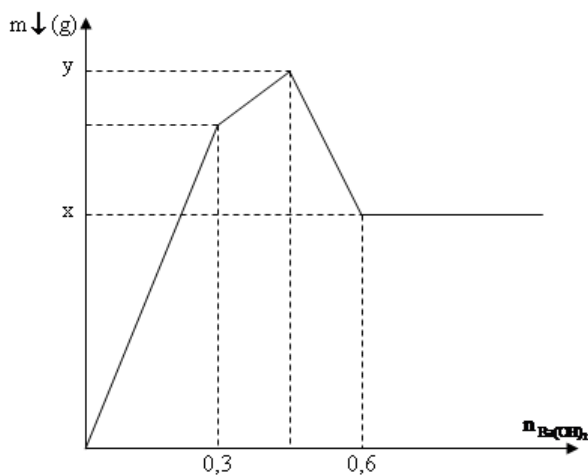
A. 1 : 3.

B. 1 : 2.

C. 2 : 3.

D. 2 : 1.

Câu 4 (Chuyên Vĩnh Phúc lần cuối _2015): Nhỏ từ từ dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ vào dung dịch hỗn hợp $\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$ và AlCl_3 thu được kết tủa có khối lượng theo số mol $\text{Ba}(\text{OH})_2$ như đồ thị:

Tổng giá trị $(x + y)$ bằng

A. 163,2.

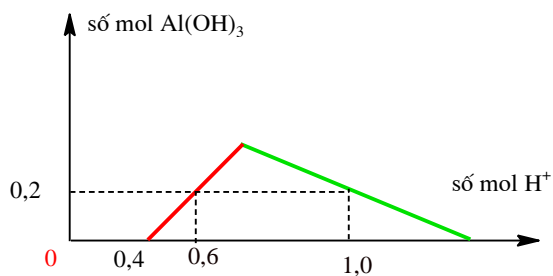
B. 162,3.

C. 132,6.

D. 136,2.

Câu 5: Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch HCl vào dung dịch chứa x mol NaOH và y mol NaAlO_2 kết quả thí nghiệm được biểu diễn bằng đồ thị bên. Xác định tỉ lệ $x : y$?

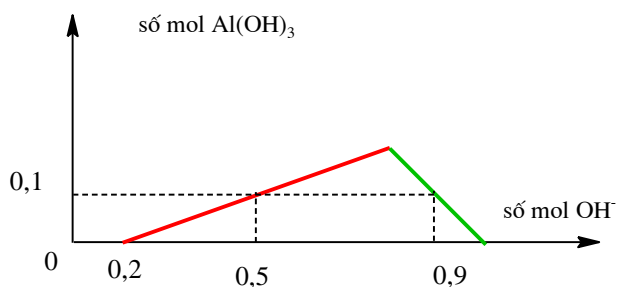
A. 4 : 3.

B. 1 : 3.

C. 2 : 3.

D. 1 : 1.

Câu 6: Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch NaOH vào dung dịch hỗn hợp gồm a mol H_2SO_4 và b mol $Al_2(SO_4)_3$, kết quả thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Tỉ lệ $a : b$ là

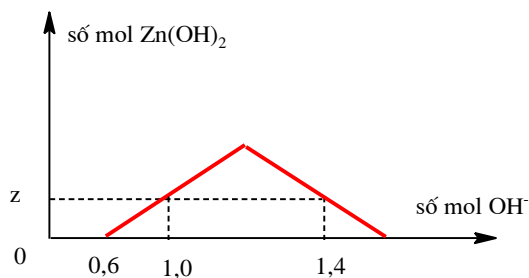
A. 8 : 1

B. 2 : 1

C. 1 : 1.

D. 4 : 5

Câu 7: Khi nhỏ từ từ đến dư dung dịch KOH vào dung dịch hỗn hợp gồm x mol HCl và y mol $ZnCl_2$, kết quả của thí nghiệm được biểu diễn trên đồ thị sau:

Tổng $(x + y + z)$ là

A. 2,0.

B. 1,1.

C. 0,9.

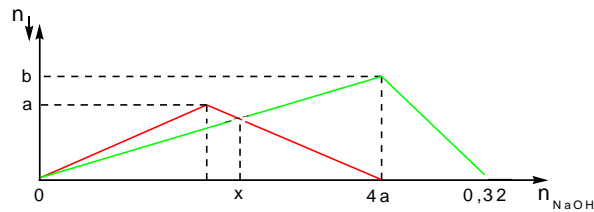
D. 0,8.

Câu 8: Dung dịch A chứa a mol $ZnSO_4$; dung dịch B chứa b mol $AlCl_3$; dung dịch C chứa c mol $NaOH$. Tiến hành 2 thí nghiệm sau:

+ Thí nghiệm 1: Cho từ từ dung dịch C vào dung dịch A;

+ Thí nghiệm 2: Cho từ từ dung dịch C vào dung dịch B.

Lượng kết tủa ở 2 thí nghiệm biến đổi theo đồ thị sau đây:

Tổng khối lượng kết tủa ở 2 thí nghiệm khi dùng x mol $NaOH$ gần nhất với giá trị nào sau đây ?

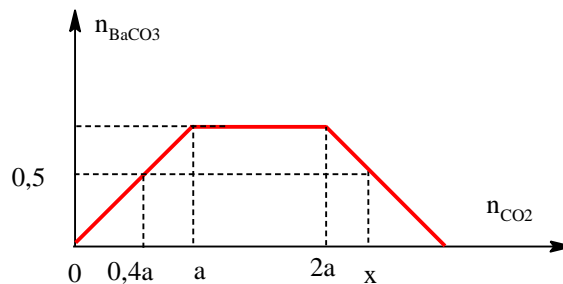
A. 9.

B. 8.

C. 8,5.

D. 9,5.

Câu 9: Người ta hòa tan hoàn toàn hỗn hợp $NaOH$ và $Ba(OH)_2$ vào nước dư thu được dung dịch X. Sục khí CO_2 vào dung dịch X. Kết quả thí nghiệm thu được biểu diễn trên đồ thị sau :

Giá trị của x là :

A. 3,25.

B. 2,5.

B. 3,0.

D. 2,75.

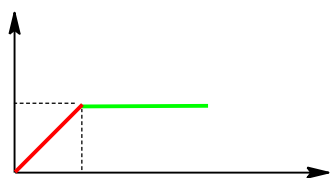
Câu 10: Cho 3 thí nghiệm

+ TN1: Cho từ từ dung dịch HCl đến dư vào dung dịch NaAlO₂.

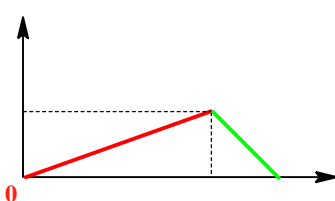
+ TN2: Cho từ từ dung dịch NaOH đến dư vào dung dịch AlCl₃.

+ TN3: Cho từ từ dung dịch NH₃ đến dư vào dung dịch AlCl₃.

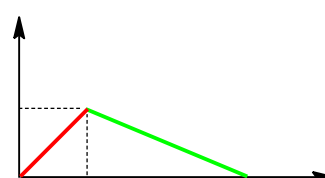
Lượng kết tủa thu được trong các thí nghiệm được biểu diễn theo các đồ thị dưới đây.

đồ thị A

đồ thị B

đồ thị C

Kết quả thí nghiệm 1, 2 và 3 được biểu diễn bằng đồ thị theo trật tự tương ứng:

A. Đồ thị A, B, C.

B. Đồ thị B, C, A.

C. Đồ thị C, B, A.

D. Đồ thị A, C, B.

Chuyên đề

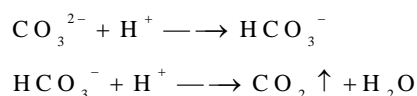
MUỐI CACBONAT PHẢN ỨNG VỚI DUNG DỊCH AXIT

VẤN ĐỀ 1: LÝ THUYẾT

PHƯƠNG PHÁP

- ◆ Khi cho axit vào muối: Khí chưa thoát ra liền
- ◆ Khi cho muối vào axit: Khí thoát ra liền
- ◆ **Dạng 1:** Khi cho rất từ từ dung dịch axit vào dung dịch muối cacbonat (hoặc hỗn hợp muối cacbonat và hiđrocacbonat) thì phản ứng xảy ra theo thứ tự sau:

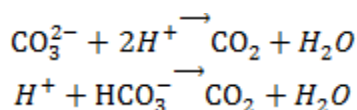

* Lưu ý:

- Nếu (2) mà dung dịch tác dụng với nước vôi trong có tạo thành kết tủa thì HCO_3^- còn dư (H^+ hết) và $n_{\text{CO}_2} + n_{\downarrow} = n_{\text{CO}_3^{2-}}$ (bđ)

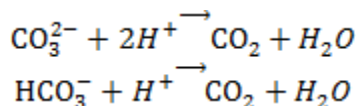
- Nếu cho từ từ H^+ vào dung dịch hỗn hợp có CO_3^{2-} và HCO_3^- thì H^+ cũng ưu tiên tác dụng với CO_3^{2-} trước theo phản ứng (1), sau đó nếu còn dư mới tác dụng với HCO_3^- theo phản ứng (2).

- Nếu cho từ từ H^+ vào dung dịch CO_3^{2-} (hoặc hỗn hợp gồm CO_3^{2-} , HCO_3^-) đến khi không còn khí bay ra thì nghĩa là H^+ vừa đủ để tác dụng với CO_3^{2-} , HCO_3^- để chuyển hết thành khí CO_2 . Do đó, ta có thể sử dụng đồng thời hai phản ứng sau để tính toán

- ◆ **Dạng 2:** Trường hợp cho từ từ hỗn hợp CO_3^{2-} và HCO_3^- vào dung dịch H^+ :

Trường hợp này do lượng muối cho ít, H^+ trong dung dịch nhiều nên CO_3^{2-} và HCO_3^- phản ứng đồng thời với H^+ sinh ra khí CO_2 theo 2 phản ứng:

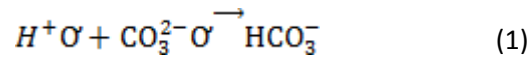
Thông thường thì H^+ hết nên:

Gọi $x = n_{\text{CO}_3^{2-}(\text{pu})}$, $y = n_{\text{HCO}_3^-(\text{pu})}$

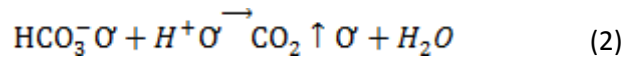
Ta có: $\{2x + y = n_{\text{H}^+}\}$

* **Tham khảo thêm kiến thức:**

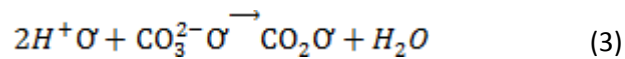
♦ Nếu để bài cho nhỏ từ từ dung dịch H^+ vào dung dịch CO_3^{2-} thì chưa có sủi bọt khí thoát ra ngay do các phản ứng.

* Nếu CO_3^{2-} hết mà vẫn tiếp tục cho H^+ vào thì mới có sủi bọt khí thoát ra theo phản ứng sau:

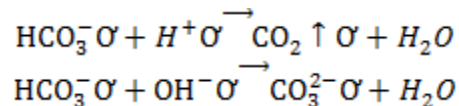

♦ Nếu bài cho nhỏ từ từ dung dịch CO_3^{2-} vào dung dịch H^+ thì do ban đầu H^+ dư nên có sủi bọt khí thoát ra ngay:

• **Chú ý (BDHSG):** Các phản ứng của CO_3^{2-} với HSO_4^- tương tự như H^+ .

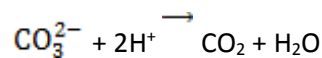
♦ Anion CO_3^{2-} theo thuyết Bron-steld có vai trò như một bazơ, còn HCO_3^- có tính lưỡng tính.

* **Tham khảo thêm phương pháp mới**

* Cho từ từ dung dịch chứa ion CO_3^{2-} vào dung dịch chứa ion H^+

Lượng H^+ trong dung dịch ban đầu rất dư, do đó chỉ xảy ra phản ứng:

Khí CO_2 thoát ra ngay sau khi trộn hai dung dịch với nhau

Dung dịch sau phản ứng có thể dư ion CO_3^{2-} hoặc dư ion H^+

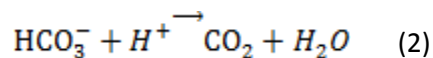
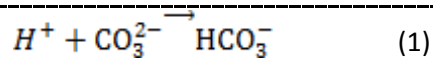
+ Nếu dung dịch sau phản ứng có dư CO_3^{2-} , khi tác dụng với dung dịch khác có chứa Ca^{2+} , Ba^{2+} , ... thì sinh ra kết tủa:

+ Nếu dung dịch sau phản ứng còn dư H^+ thường được trung hòa bởi $NaOH$, KOH , ...

- Cho từ từ dung dịch chứa ion H^+ vào dung dịch chứa ion CO_3^{2-}

Phản ứng xảy ra theo thứ tự sau đây:

Chúng ta cần xác định mức độ xảy ra phản ứng (1) và (2).

+ Khi $n_{H^+} = n_{CO_3^{2-}}$: (1) xảy ra vừa đủ, chưa có khí thoát ra.

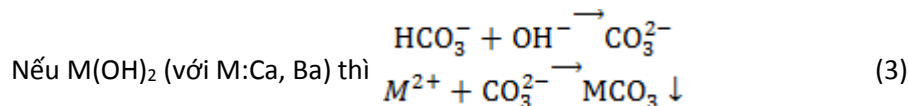
+ Khi $n_{H^+} < n_{CO_3^{2-}}$: (1) xảy ra với CO_3^{2-} dư sau phản ứng, chưa có khí thoát ra, dung dịch chứa $\{HCO_3^-\}$

+ Khi $n_{H^+} = 2n_{CO_3^{2-}}$: (2) vừa đủ khí thoát ra là lớn nhất, không còn H^+, HCO_3^-, CO_3^{2-}

+ Khi $n_{H^+} > 2n_{CO_3^{2-}}$: (2) có xảy ra, H^+ dư sau cả hai phản ứng, khí thoát ra là lớn nhất, dung dịch có H^+ dư.

+ Khi $n_{CO_3^{2-}} < n_{H^+} + 2n_{CO_3^{2-}}$: (1) xong, (2) xảy ra 1 phần, dung dịch sau phản ứng chứa HCO_3^- dư.

Với trường hợp dung dịch sau phản ứng còn cả HCO_3^-, CO_3^{2-} cần chú ý sau phản ứng tác dụng với $Ca(OH)_2, Ba(OH)_2$.

→ Lượng kết tủa bao gồm lượng dư ban đầu và lượng vừa được tạo ra từ phản ứng (3) tạo ra.

+ Nếu là $MCl_2, M(NO_3)_2, \dots$ (với $M: Ca, Ba$) thì có phản ứng $M^{2+} + CO_3^{2-} \rightarrow MCO_3 \downarrow$

→ Lượng kết tủa chỉ do lượng CO_3^{2-} tạo ra.

VẤN ĐỀ 2: VÍ DỤ MINH HỌA

Ví dụ 1: (TSDH- Khối A- 2007). Cho từ từ dung dịch chứa a mol HCl vào dung dịch chứa b mol Na_2CO_3 đồng thời khuấy đều, thu được V lít khí (ở đktc) và dung dịch X. Khi cho dư nước vôi trong vào dung dịch X thấy có xuất hiện kết tủa. Biểu thức liên hệ giữa V với a, b là:

A. $V = 11,2(a - b)$.

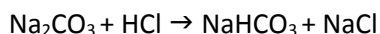
B. $V = 22,4(a - b)$.

C. $V = 22,4(a + b)$.

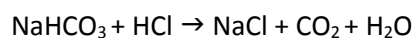
D. $V = 11,2(a + b)$.

Hướng dẫn giải

Khi cho dư nước vôi trong vào dung dịch X thấy có xuất hiện kết tủa (CaCO_3) suy ra X có chứa NaHCO_3 .

$$a \text{ mol} \leftarrow a \text{ mol}$$

$$(b-a) \text{ mol} \rightarrow (b-a) \text{ mol}$$

Vậy $V = 22,4(a - b)$

→ Chọn đáp án B.

Ví dụ 2: (TSDH – Khối A- 2009). Dung dịch X chứa hỗn hợp gồm Na_2CO_3 1,5M và KHCO_3 1M. Nhỏ từ từ từng giọt cho đến hết 200 ml dung dịch HCl 1M vào 100 ml dung dịch X, sinh ra V lít khí (ở đktc). Giá trị của V là

A. 3,36.

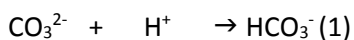
B. 2,24.

C. 4,48.

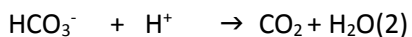
D. 1,12.

Hướng dẫn giải

Phản ứng xảy ra theo thứ tự sau:

$$0,15 \text{ mol} \rightarrow 0,15 \text{ mol} \rightarrow 0,15 \text{ mol}$$

$$0,05 \text{ mol} \leftarrow 0,05 \text{ mol} \rightarrow 0,05 \text{ mol}$$

Sau phản ứng (2) HCO_3^- còn dư 0,2 mol

$V = 1,12 \text{ lit}$

→ Chọn đáp án D.

Ví dụ 3: (TSDH – Khối A- 2010). Nhỏ từ từ từng giọt đến hết 30ml dung dịch HCl 1M vào 100ml dung dịch chứa Na_2CO_3 0,2M và NaHCO_3 0,2M, sau phản ứng thu được số mol CO_2 là:

A. 0,02

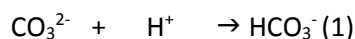
B. 0,03

C. 0,015

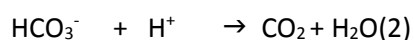
D. 0,01

Hướng dẫn giải

Phản ứng xảy ra theo thứ tự sau:

0,02mol → 0,02mol → 0,02mol

0,01mol ← 0,01mol → 0,01mol

Sau phản ứng (2) HCO_3^- còn dư 0,03 mol

Vậy số mol CO_2 là 0,03 mol.

→ Chọn đáp án D

Ví dụ 4: Nhỏ từ từ từng giọt dung dịch chứa 0,05 mol HCl vào dung dịch chứa 0,06 mol Na_2CO_3 . Thể tích khí CO_2 thu được (đktc) thu được bằng:

A. 0 lít

B. 0,56lít

C. 1,12lít

D. 1,344lít

Hướng dẫn giải

0,05mol ← 0,05mol

Sau phản ứng (1) không còn axit nên không tạo khí CO_2

→ Chọn đáp án A

Ví dụ 5: Nhỏ từ từ 200ml dung dịch HCl vào 100ml dung dịch X chứa Na_2CO_3 , K_2CO_3 , NaHCO_3 (trong đó NaHCO_3 có nồng độ 1M), thu được 1,12 lít CO_2 (đktc) và dung dịch Y. Cho nước vôi trong dư vào dung dịch Y thu được 20 gam kết tủa. Nồng độ mol/l của dung dịch HCl là:

A. 1,25 M

B. 0,5M

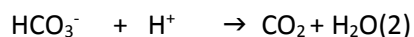
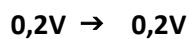
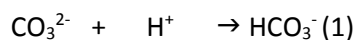
C. 1,0M

D. 0,75M

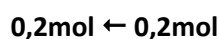
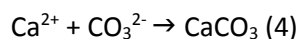
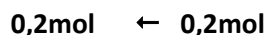
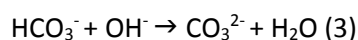
Hướng dẫn giải

Gọi thể tích của dung dịch HCl là V(lít)

Các phản ứng

Sau (1),(2) Số mol HCO_3^- còn lại là: $0,2V+0,05$

Do đó, ta có $0,2V+0,05 = 0,2\text{mol}$ suy ra $V=0,75$

Tổng số mol HCl là: $0,2V + 0,05 = 0,2 \cdot 0,75 + 0,05 = 0,2 \text{ mol}$. $C_M = \frac{n}{v} = \frac{0,2}{0,2} = 1\text{M}$

Nồng độ của HCl: $C_M = \frac{n}{v} = \frac{0,2}{0,2} = 1\text{M}$

→ Chọn đáp án C.

Ví dụ 6: Nhỏ từ từ 200ml dung dịch X (K_2CO_3 1M và NaHCO_3 0,5M) vào 200ml dung dịch HCl 2M thì thể tích khí CO_2 thu được (đktc) là:

A. 4,48lít

B. 5,376lít

C. 8,96lít

D. 4,48lít

Hướng dẫn giải

$$n_{\text{CO}_3^{2-}} = 0,2 \text{ mol}$$

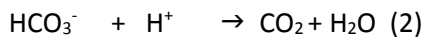
$$n_{\text{HCO}_3^-} = 0,1 \text{ mol}$$

$$n_{\text{H}^+} = 0,4 \text{ mol}$$

$$n_{\text{H}^+} < (2n_{\text{CO}_3^{2-}} + n_{\text{HCO}_3^-}) \text{ nên H}^+ \text{ hết}$$

$$\text{Ta có: } \frac{n_{\text{CO}_3^{2-}}}{n_{\text{HCO}_3^-}} = 2$$

Gọi số mol của HCO_3^- phản ứng là x, suy ra số mol của CO_3^{2-} phản ứng là 2x

Số mol HCl: $4x + x = 0,4 \Rightarrow x = 0,08 \text{ mol}$

$V_{\text{CO}_2} = 3.0,08.22,4 = 5,376 \text{ (lít)}$

→ Chọn đáp án B.

Ví dụ 7: (TSCĐ – Khối A – 2010). Cho 0,125 gam muối hidrocacbonat phản ứng hết với dung dịch H_2SO_4 (dư), thu được dung dịch chứa 7,5 gam muối sunfat trung hòa. Công thức của muối hidrocacbonat là?

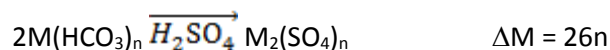
A. NaHCO_3

B. $\text{Mg}(\text{HCO}_3)_2$

C. $\text{Ba}(\text{HCO}_3)_2$

D. $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$

Hướng dẫn giải

$$\frac{7,5}{2M+96} \text{ mol} \quad \Delta m = 9,125 - 7,5$$

$$\text{LTL: } \frac{9,125-7,5}{26n} = \frac{7,5}{2M+96n} \Rightarrow M = 12n \Rightarrow M = 24 \text{ (Mg)}$$

→ Chọn đáp án B.

Ví dụ 8: (TSDH – Khối B – 2013). Cho 200 ml dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ 0,1M và 300 ml dung dịch NaHCO_3 0,1M, thu được dung dịch X và kết tủa Y. Cho từ từ dung dịch HCl 0,25M vào X đến khi bắt đầu có khí sinh ra thì hết V ml. Biết các phản ứng đều xảy ra hoàn toàn. Giá trị của V là

A. 80

B. 160

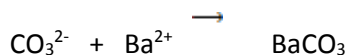
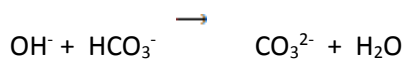
C. 60

D. 40

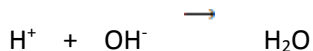
Hướng dẫn giải

* Cách 1:

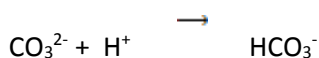
Số mol $\text{OH}^- = 0,04 \text{ mol}$, $\text{Ba}^{2+} = 0,02 \text{ mol}$, $\text{HCO}_3^- = 0,03 \text{ mol}$

Dung dịch X: 0,01 mol CO_3^{2-} và 0,01 mol OH^- .

0,01   0,01

0,01   0,01

Vậy tổng số mol HCl = 0,02 mol, V = **80 ml**

* Cách 2:

Có $n_{\text{CO}_3^{2-}} = n_{\text{HCO}_3^-} = 0,03 \text{ mol} > n_{\text{Ba}^{2+}} = 0,02 \text{ mol}$ (có 0,02 mol BaCO₃)

⇒ dung dịch X có 0,01 mol CO₃²⁻

Và $n_{\text{OH}^- \text{ dư}} = 0,04 - 0,03 = 0,01 \text{ mol}$,

để vừa bắt đầu xuất hiện bọt khí thì $n_{\text{H}^+} = n_{\text{OH}^-} + n_{\text{CO}_3^{2-}} = 0,01 + 0,01 = 0,02 = 0,25V$

⇒ V = **80 ml**

→ **Chọn đáp án A.**

Ví dụ 9: Cho 300ml dung dịch HCl 2M từ từ vào 200ml dung dịch hỗn hợp gồm Na₂CO₃ 1,2M và K₂CO₃ 0,6M. Tính thể tích CO₂ thoát ra ở đktc.

A. 1,628 lít

B. 3,36 lít

C. 5,376 lít

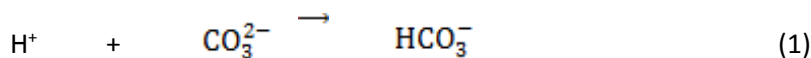
D. 17,44 lít

Hướng dẫn giải

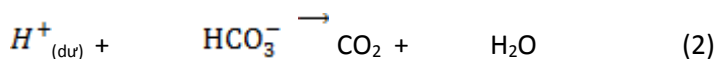
$$n_{\text{H}^+} = n_{\text{HCl}} = 0,6\sigma \text{ (mol)}$$

$$n_{\text{CO}_3^{2-}} = n_{\text{Na}_2\text{CO}_3} + n_{\text{K}_2\text{CO}_3} = 0,6\sigma \text{ (mol)}$$

Khi cho từ từ axit vào muối cacbonat, phản ứng xảy ra theo thứ tự:

$$0,36 \leftarrow 0,36 \rightarrow 0,36$$

$$(0,24) \quad (0,36) \rightarrow 0,24$$

$$V_{\text{CO}_2} = 0,24 \cdot 22,4 = 5,376\sigma \text{ (lít)}$$

→ **Chọn đáp án C.**

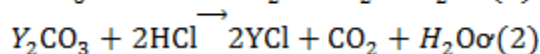
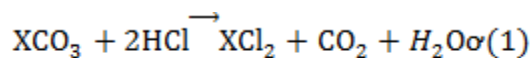
Ví dụ 10: Hòa tan hoàn toàn 20,48g hỗn hợp XO₃ và Y₂CO₃ bằng dung dịch HCl dư thu được dung dịch A và 4,48 lít khí đo ở đktc. Hỏi khi cô cạn dung dịch A thì thu được bao nhiêu gam muối clorua khan?

A. 49,25 g

B. 22,68 g

C. 34,65 g

D. 53,25 g

Hướng dẫn giải

Từ 2 phương trình trên, ta có $n_{H_2O} = n_{CO_2} = 0,2\sigma(\text{mol}); n_{HCl} = 2n_{CO_2} = 0,4\sigma(\text{mol})$

BTKL: $\Rightarrow m_{\text{muối clorua}} = m_{\text{muối cacbonat}} + m_{HCl} - m_{CO_2} - m_{H_2O} = 20,48 + 36,5 \cdot 0,4 - 44 \cdot 0,2 - 18 \cdot 0,2 = 22,68 \text{ g}$

→ Chọn đáp án B.

VẤN ĐỀ 3: BÀI TẬP

Câu 1 (TSDH - Khối A – 2012): Cho hỗn hợp K_2CO_3 và $NaHCO_3$ (tỉ lệ mol 1 : 1) vào bình dung dịch $Ba(HCO_3)_2$ thu được kết tủa X và dung dịch Y. Thêm từ từ dung dịch HCl 0,5M vào bình đến khi không còn khí thoát ra thì hết 560 ml. Biết toàn bộ Y phản ứng vừa đủ với 200 ml dung dịch NaOH 1M. Khối lượng kết tủa X là

A. 3,94 gam.   B. 7,88 gam.   C. 11,28 gam.   D. 9,85 gam.

Câu 2: Cho từ từ 150 ml dung dịch Na_2CO_3 vào 100 ml dung dịch H_2SO_4 1M. Sau phản ứng thu được dung dịch X. Cho $BaCl_2$ dư vào X thu được m gam kết tủa. Giá trị của m là:

A. 9,85 gam   B. 23,3 gam   C. 29,55 gam   D. 33,15 gam

Câu 3: Cho từ từ dung dịch X chứa 31,3 gam hỗn hợp muối cacbonat của hai kim loại kiềm thuộc hai chu kỳ liên tiếp nhau trong bảng tuần hoàn vào 400 ml dung dịch HCl 1M thu được dung dịch Y. Thêm $Ba(OH)_2$ dư vào dung dịch Y thu được 9,85 gam kết tủa. Hai kim loại kiềm là:

A. Li, Na   B. Na, K   C. K, Rb   D. Li, K

Câu 4: Dung dịch X gồm 2 muối Na_2CO_3 và K_2CO_3 . Khi cho dung dịch X vào dung dịch Y chứa $CaCl_2$ ta thu được 50 gam kết tủa. Mặt khác khi thêm từ từ và khuấy đều 0,3 lít dd H_2SO_4 0,5M vào dung dịch X thì thu được dung dịch Y chứa 6 muối. Thêm $Ba(OH)_2$ dư vào dung dịch Y thu được m(gam) kết tủa A. Giá trị của m là:

A. 98,5 gam   B. 39,4 gam   C. 133,45 gam   D. 74,35 gam

Câu 5: Hỗn hợp X gồm 2 muối khan Na_2CO_3 và K_2CO_3 có khối lượng là 38,2 gam. Hòa tan X vào nước ta thu được dung dịch Y. Thêm từ từ và khuấy đều 0,2 lít dung dịch H_2SO_4 0,5M vào dung dịch Y thì thu

được dung dịch Z và không thấy có khí thoát ra. Thêm tiếp vào dung dịch Z đến dư 1 lượng $\text{Ba}(\text{OH})_2$ thì ta thu được m(gam) kết tủa. Giá trị của m là:

- A. 82,4 gam   B. 72,55 gam   C. 102,1 gam   D. 70,58 gam

Câu 6: (TSDH – Khối A – 2009). Nhỏ từ từ từng giọt đến hết 30ml dung dịch HCl 1M vào 100ml dung dịch chứa Na_2CO_3 0,2M và NaHCO_3 0,2M, sau phản ứng thu được số mol CO_2 là:
A. 0,02 B. 0,03 C. 0,015   D. 0,01

Câu 7: Nhỏ từ từ 200ml dung dịch HCl vào 100ml dung dịch X chứa Na_2CO_3 , K_2CO_3 , NaHCO_3 (trong đó NaHCO_3 có nồng độ 1M), thu được 1,12 lít CO_2 (đktc) và dung dịch Y. Cho nước vôi trong dư vào dung dịch Y thu được 20 gam kết tủa. Nồng độ mol/l của dung dịch HCl là:

- A. 1,25M   B. 0,5M   C. 1,0M   D. 0,75M

Câu 8: Nhỏ từ từ đến hết dung dịch A chứa 0,1 mol Na_2CO_3 và 0,3 mol NaHCO_3 vào 150 ml dung dịch B chứa H_2SO_4 1M thu được khí CO_2 và dung dịch X. Cho dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ dư vào dung dịch X thì thu được kết tủa có khối lượng là:

A. 34,95 gam. B. 66,47 gam. C. 74,35 gam. D. 31,52 gam.
Câu 9: Hòa tan hoàn toàn hỗn hợp X gồm MO; $\text{M}(\text{OH})_2$; MCO_3 (M là kim loại có hóa trị không đổi) trong 100 gam dung dịch H_2SO_4 39,2%, thu được 1,12 lít khí (đktc) và dung dịch Y chỉ chứa một chất tan duy nhất có nồng độ 39,41%. Kim loại M là:

- A. Zn   B. Ca   C. Cu   D. Mg

Câu 10: Hòa tan a gam hỗn hợp gồm Na_2CO_3 và KHCO_3 vào nước thu được dung dịch X. Cho từ từ 100ml dung dịch HCl 1,5M vào dung dịch X, thu được dung dịch Y 1,008 lít (đktc). Thêm dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ dư vào dung dịch Y thu được 29,55 gam kết tủa. Giá trị của a là:

- A. 20,13   B. 18,7   C. 12,4   D. 32,4

Câu 11: Dung dịch X có chứa m gam chất tan gồm Na_2CO_3 và NaHCO_3 . Nhỏ từ từ 0,3 mol HCl đến hết vào dung dịch X thì sau phản ứng thu được dung dịch Y và thoát ra 0,1 mol khí CO_2 . Nhỏ nước vôi trong đến dư vào dung dịch Y thì được 40 gam kết tủa. Giá trị m là

A. 48,6.   B. 39,1.   C. 38,0.   D. 46,4.
Câu 12: Hòa tan hoàn toàn 23,8 gam hỗn hợp một muối cacbonat của các kim loại hoá trị I và muối cacbonat của kim loại hoá trị II trong dung dịch HCl. Sau phản ứng thu được 4,48 lít khí (đktc). Đem cô cạn dung dịch thu được thì khối lượng muối khan là:

A. 13g B. 15g C. 26g D. 30g
Câu 13: Cho từ từ 150 ml dung dịch HCl 1M vào 500 ml dung dịch A gồm Na_2CO_3 và NaHCO_3 thì thu được 1,008 lít khí (đktc) và dung dịch B. Cho dung dịch B tác dụng với dung dịch $\text{Ba}(\text{OH})_2$ dư thì thu được 29,55 gam kết tủa. Nồng độ mol của Na_2CO_3 và NaHCO_3 trong dung dịch A lần lượt là:

A. 0,21M và 0,18M   B. 0,18M và 0,26M   C. 0,2M và 0,4M   D. 0,21M và 0,32M
Câu 14: Cho từ từ từng giọt của dung dịch chứa b mol HCl vào dung dịch chứa a mol Na_2CO_3 thu được V lít khí CO_2 (đktc). Ngược lại khi cho từ từ từng giọt của dung dịch chứa a mol Na_2CO_3 vào dung dịch chứa b mol HCl thu được 2V lít khí CO_2 (đktc). Mối quan hệ giữa a và b là:

- A. $a=0,75b$ B. $a=0,8b$ C. $a=0,35b$ D. $a=0,5b$

Câu 15: Cho một lượng bột CaCO_3 tác dụng hoàn toàn với dung dịch HCl 32,85%. Sau phản ứng thu được dung dịch X trong đó nồng độ HCl còn lại là 24,20%. Thêm vào X một lượng bột

MgCO₃ khuấy đều cho phản ứng xảy ra hoàn toàn thu được dung dịch Y trong đó nồng độ HCl còn là 21,10%. Nồng độ phần trăm MgCl₂ trong dung dịch Y là:

A. 12,35%. **B.** 3,54%. **C.** 10,35%. **D.** 8,54%.
Câu 16: Dung dịch Z gồm Na₂CO₃ 0,4M; KHCO₃ xM. Thêm từ từ 0,5 lít dung dịch Z vào 500ml dung dịch HCl 1M sau phản ứng hoàn toàn thu được khí và dung dịch Y. Cho dung dịch Ba(OH)₂ dư vào dung dịch Y sau phản ứng hoàn toàn thu được 78,8g kết tủa. Giá trị x là

A. 1,2 **B.** 1,6 **C.** 0,8 **D.** 2

Câu 17: Cho từ từ 100ml dung dịch chứa hỗn hợp NaHCO₃ 2M, Na₂CO₃ 1M vào 100ml dung dịch chứa HCl 1M và H₂SO₄ 0,5 M thu được V lít khí (đktc) và dung dịch X. Cho 100ml dung dịch Ba(OH)₂ 2M và NaOH 0,75M vào dung dịch X thu được m (g) kết tủa. Giá trị của m, V là:

A. 45 gam và 2,24 lít **B.** 43 gam và 2,24 lít **C.** 41,2 gam và 3,36 lít **D.** 43 gam và 3,36 lít

Câu 18: Dung dịch X chứa hỗn hợp gồm Na₂CO₃ 1,5M và KHCO₃ 1M. Nhỏ từ từ từng giọt cho đến hết 200 ml dd HCl 1M vào 100 ml dd X, sinh ra V lít khí (đktc). Đun nóng để cô cạn dung dịch sau phản ứng thu được m (g) muối khan. Giá trị của m là

A. 25,6gam **B.** 18,2gam **C.** 30,1 gam **D.** 23,9 gam

Câu 19: Cho 37,95g hỗn hợp hai muối MgCO₃ và RCO₃ vào 100ml dd H₂SO₄ loãng thấy có 1,12 lít CO₂(đktc) thoát ra, dung dịch A và chất rắn B. Cô cạn dung dịch A thu được 4g muối khan. Nung chất rắn B đến khối lượng không đổi thì thu được rắn B1 và 4,48 lít CO₂ (đktc). Biết trong hỗn hợp đầu có tỉ lệ $n_{\text{RCO}_3} : n_{\text{MgCO}_3} = 3 : 2$. Khối lượng chất rắn B1 và nguyên tố R là

A. 27,85g và Ba. **B.** 26,95g và Ca. **C.** 27,85g và Ca. **D.** 26,95g và Ba.

Câu 20: Cho 1,9 gam hỗn hợp muối cacbonat và hidrocacbonat của kim loại kiềm M tác dụng hết với dung dịch HCl (dư), sinh ra 0,448 lít khí ở đktc. M là:

A. Na. **B.** K. **C.** Rb. **D.** Li.